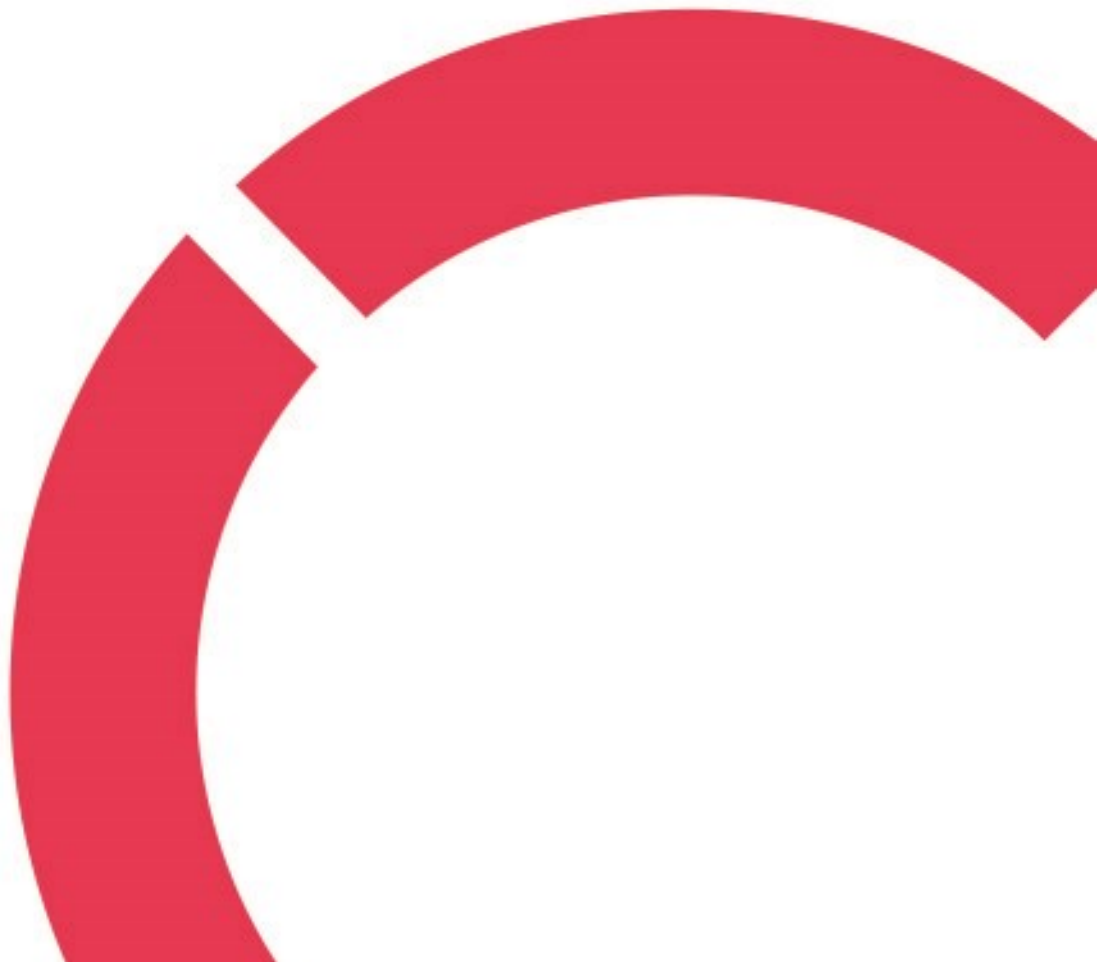

Theo Puronlahti & Sina Roinesalo

OSALLISTAVA NUORISOTYÖN VERKOSTO KESKI-POHJAN- MAALLA

Nuorilähtöisen tapahtuman toteuttaminen ja verkostoyhteistyön kehittäminen

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Yhteisöpedagogikoulutus
Joulukuu 2023**

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Joulukuu 2023	Tekijä/tekijät Theo Puronlahti & Sina Roinesalo
Koulutus Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö		☒ AMK ☐ YAMK
Työn nimi OSALLISTAVA NUORISOTYÖN VERKOSTO KESKI-POHJANMAALLA. Nuorilähtöisen tapahtuman toteuttaminen ja verkostoyhteistyön kehittäminen		
Työn ohjaaja KT Sari Virkkala		Sivumäärä 56 + 2
Työelämäohjaaja Jonna Kastell-Klapuri		
<p>Opinnäytetyömme tavoitteena oli tutkia nuorten osallisuutta ja edistää Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n verkostoja sekä yhteistyömahdollisuuksia. Samalla pyrimme kartoittamaan muita alueella toimivia organisaatioita, jotka ovat kiinnostuneita nuorten osallisuuden edistämisestä, jotta saamme kokonaiskuvan siitä, millaista nuorten osallisuus alueella tällä hetkellä on ja miten sitä tulisi edistää. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:lle olemme pyrkineet tuomaan lisää näkyvyyttä ja nuoria mukaan toimintaan.</p> <p>Tutkimme osallisuutta ja verkostoja järjestämällä kaksi nuorilähtöistä tapahtumaa Keski-Pohjanmaalla. Kälviällä järjestimme laillisen mopomiitin ja Vetelissä nuorille suunnatun halloween-tapahtuman. Tapahtumiin kutsuttiin mukaan eri tahoja tekemään yhteistyötä ja kohtaamaan nuoria. Tapahtumamme järjestettiin tarkoituksellisesti pienemmillä paikkakunnilla, jossa nuorille tarjolla olevaa kiinnostavaa toimintaa on ehkä vähemmän. Haastattelimme myös alan asiantuntijoita saadaksemme ajan-kohtaista tietoa siitä, mitä osallisuus tänä päivänä on.</p> <p>Tuloksissa kävi ilmi, että osallisuuden mahdollisuutta ja Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n toimintaa tulisi tuoda vielä vahvemmin nuorten tietoisuuteen. Osallisuus voi lähteä liikkeelle pienestä tapahtumasta, joka myös tuo näkyvyyttä toiminnalle. Pelkkä yksittäinen tapahtuma ei kuitenkaan vielä takaa pysyvää osallisuutta, jota pyrimme kehittämään paikallisesti. Osallisuutta on vaikeaa mitata kyselyiden avulla, koska osallisuus on ihmisen oma henkilökohtainen tunne, jota etenkin nuorten voi olla vaikea sanoittaa. Tuloksissa osallisuutta onkin osittain arvioitu yleisen ilmapiirin ja nuorten välittämien tunnetilojen perusteella. Lisäksi uusia yhteistyökumppaneita tavoittaessa huomaisimme, kuinka merkittävä niiden pienikin panos tapahtuman kannalta voi olla. Myöhemmin tapahtuma voi poikia uusia yhteistyömahdollisuuksia, tuoda näkyvyyttä sekä avata ovia myös uusille yhteistyökumppaneille.</p>		

Asiasanat Demokratia, Innostuminen, Keski-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry., Nuori, Nuorisoseura, Osallistaminen, Osallistuminen, Osallisuus, Vaikuttaminen, Verkostoituminen

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date December 2023	Author Theo Puronlahti & Sina Roinesalo
Degree programme Bachelor of Humanities, Community educator		
Name of thesis PARTICIPATORY YOUTH WORK NETWORK IN CENTRAL OSTROBOTHNIA. Executing a youth-oriented event and developing network collaboration		
Centria supervisor Ed.D Sari Virkkala	Pages 56 + 2	
Instructor representing commissioning institution or company Jonna Kastell-Klapuri		
<p>The goal of our thesis was to research participation of youth and promote Central Ostrobothnia Youth Association’s network and promote new contacts to other organizations. In addition, we wanted to promote what kind of organizations are in Central Ostrobothnia which want to promote youths participation and make picture what youths participation is in this area and how we can promote it. We tried to made Central Ostrobothnian Youth Association better known for others and recruit more youths to this unioin.</p> <p>Our research methods were to organize two events with youth in Central Ostrobothnia. We organized one legal youths’ moped meeting in Kälviä and one event for youth in Veteli which theme was Hal- loween. We contact different organizations to participate our events and support youths’ participation. Events was organized in smaller palces where activities might be less to offer for youth. We interview few experts about what participation of youth is nowadays.</p> <p>In results we noticed that possibility of participation and job what Central Ostrobothnian Youth Asso- ciation do should tell more for youth. Taking part on small event bring more visibility to organization but it won’t do participation permanent. It is hard to research participation with polls because it is per- son’s own feel. Youth can be hard to make feel of participation to words. In results participation was research with general atmosphere. We noticed that new partners’ investment could be significant even if it is small investment. Doing collaboration with other organizations can open new opportunities to do collaboration, bring more visibility and can new doors to new partnerships.</p>		

Key words

Central Ostrobothnia, Central Ostrobothnian Youth Association, Concern, Democracy, Exhilaration, Networking, Participation, Participate, Participatory, Youth, Youth Association

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Demokratia

Kansanvaltaa, jossa kansalla on oikeus käyttää valtaa poliittisesti ja oikeus vaikuttamaan yhteisiin asioihin (Opetushallitus 2023). Toimintamalli, joka vaalii tasa-arvoa ja vapautta (Männistö 2021).

Demokratiakasvatus

Oikeudenmukaisemman ja demokraattisemman maailman rakentamista, jossa jaetaan valtaa ja vastuuta. Demokratiakasvatus voidaan jakaa erilaisiin käsityksiin kuten suoraan, edustukselliseen sekä osallistuvaan demokratiaan. (Saartoala 27.10.2023.)

Kasvatetaan ihmisiä ymmärtämään sosiaalisen ympäristön ja yhteiskunnan laajemman vaikutuksen toiminnassamme ja ajattelussamme (Männistö 2021).

Mopomiitti

Mopomiitillä tarkoitetaan mopoilijoiden ja mopoilusta kiinnostuneiden kokoontumista, jotka ovat yleensä nuorten itse järjestämiä, organisoimattomia ja siksi laittomia. Tapahtumat eivät välttämättä rajoitu pelkästään mopoihin, vaan mukana voi olla myös muita ajoneuvoja, kuten mönkijöitä tai kevytmoottoripyöriä. (Kosonen 2011,13; Kastell-Klapuri 2023.)

Osallisuus

Henkilön mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä, mahdollisuuksiinsa, toimintoihin ja joihinkin tiettyihin asioihin (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017, 5).

Resilienssi

Ihmisen toimintakykyyn vahvasti vaikuttava piirre, jolla tarkoitetaan henkilön psyykkistä selviytymiskykyä, joustavuutta, kykyä kestää vastoinkäymisiä sekä etsiä uusia tapoja toimia. Resilienssi on olennainen osa mielenterveyttä. (Suomen mielenterveys ry 2022; Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 15.)

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 KESKI-POHJANMAAN NUORISOSEURA RY.....	3
2.1 Nuorisoseurastrategia	4
2.2 Kolmivuotisohjelma ja Nuorisoseurojen arvot.....	5
3 OSALLISUUDEN TEORIA.....	7
3.1 Osallisuuden edistäminen	14
3.2 Osallisuus seurakunnassa	16
3.3 Demokratiakasvatus	18
4 OSALLISUUS NUORISOSEUROISSA	21
5 MIKÄ SAA MEIDÄT INNOSTUMAAN?.....	26
5.1 Tekijät innostuksen esteenä	28
5.2 Innostumisesta onnistumiseen	29
6 KÄLVIÄN MOPOMIITTI.....	31
6.1 Suunnittelu.....	31
6.2 Toteutus	33
7 PULKKISEN-HAUKILAHDEN HALLOWEEN-TAPAHTUMA	37
7.1 Suunnittelu.....	37
7.2 Toteutus.....	38
8 KEHITTÄMISTEHTÄVIEN ARVIOINTI.....	41
9 POHDINTA	48
LÄHTEET	53
LIITTEET	
TAULUKOT	
TAULUKKO 1. Osallistava toiminta, johon vastaajat ovat osallistuneet	21
TAULUKKO 2. Vastaajien tyytyväisyys nuorisoseurojen tarjoamiin mahdollisuuksiin osallistua.....	23

1 JOHDANTO

Osallisuus on ajankohtainen ilmiö ja sitä on pyrittävä edistämään nuorisotyön kentällä. Keski-Pohjanmaalla on useita tahoja, jotka tekevät osallistavaa nuorisotyötä ja tarjoavat nuorille vaikuttamismahdollisuuksia. Opinnäytetyössämme keskitymme Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n osallistavaan nuorisotoimintaan, siihen mitä osallisuus on ja miten eri toimijat edistävät osallisuutta Keski-Pohjanmaan alueella. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry on osa valtakunnallisia Suomen Nuorisoseurat ry:tä. Nuorisoseurat tarjoavat nuorille erilaisia harrastusmahdollisuuksia, joista kansantanssi on suosittua ympäri Suomea. Nuorille on tarjolla paljon eri mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry on yksi niiden mahdollistajista.

Nuorille on tärkeää antaa vaikuttamismahdollisuuksia ja mahdollisuuksia osallistua eri toimintoihin. Osallisuus on sitä, että voi kuulua johonkin yhteisöön ja mahdollisesti vaikuttaa päätöksentekoon. Kun puhutaan osallisuudesta ja sen edistämisestä, on tärkeää osata osallistaa nuoria eli tarjota kyseisiä mahdollisuuksia osallistumiseen. Etenkin nuorille yhteenkuuluvuuden tunne ja oman mielipiteen kertominen on tärkeää. Kun nuoret saavat osallistua ja vaikuttaa, heidän mielenkiintonsa jatkuvaan osallistumiseen voi kasvaa.

Nuorisotyötä tekevien organisaatioiden väliset yhteistyökumppanuudet ovat tärkeitä. Se, että yhden nuorille suunnatun tapahtuman toteuttamiseen osallistuu useita eri tahoja, tuo näkyvyyttä jokaiselle osallistujalle ja sen avulla voidaan parantaa suhdetta muihin toimijoihin. Uusia tapahtumia suunniteltaessa yhteistyökumppaneiden tavoittaminen voi olla haastavaa, mutta myös palkitsevaa. Opinnäytetyössämme tutkimme sitä, mitä osallistavaa nuorisotyötä on Keski-Pohjanmaalla ja millaisia yhteistyöverkostoja alueella on. Pyrimme kartoittamaan uusia yhteistyökumppaneita Keski-pohjanmaan Nuorisoseura ry:lle tapahtumien avulla.

Keskeisimpiä lähteinä opinnäytetyössämme on eri ammattilaisten antaman haastattelut sähköpostitse. Haastateltavina alan ammattilaisina olivat Ankkuritiimin nuorisotyöntekijä Viljami Kinnunen, Kokkolan suomalaisessa seurakunnassa toimiva johtava nuorisotyöntekijä Heli Järvi, Vetelin kunnan vapaa-ajanpäällikkö Jaakko Kinnunen, Nuorten Suomi ry:n osallisuuden asiantuntija Laura Saartoala ja Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n toiminnanohjaaja Jonna Kastell-Klapuri. Haastateltavat toimijat ovat alan ammattilaisia, joiden näkemyksensä

osallisuuteen ja eri tapahtumien toteutukseen ovat ajankohtaisia ja ne antavat konkreettisen kuvan siitä, mitä osallisuus tänä päivänä on. Teoriaosuudessa käsittelemme nuorisoseuratoimintaa ja osallisuutta monesta eri näkökulmasta kuten demokratiakasvatuksen merkittävydestä sekä siitä, miten innostuminen liittyy osallisuuteen.

Nuorten osallistaminen on pyrittävä tekemään siten, että nuorten kiinnostus osallistumiseen jatkuu. Monelle nuorelle yhteen tapahtumaan osallistuminen osallistujana tai vapaaehtoisena voi jäädä kertaluontoiseksi, jos hän ei koe sitä itselleen tarpeeksi mielekkäänä. Se, että nuoret voivat itse vaikuttaa siihen, millaista toimintaa alueella järjestetään ja miten toimintaa voitaisiin kehittää, voi olla jatkuvan osallistumisen kulmakivi. Mahdollisuus vaikuttamiseen ja samalla saatu vastuu jostakin tehtävästä tuo nuorelle merkityksellisemmän tunteen, jolloin kiinnostus jatkuvaan toimintaan voi kasvaa. Kun nuori saa itse tehdä ja hän kokee, että häneen luotetaan, hän voi kokea olevansa tärkeä ja nuoren itsetunto voi kasvaa.

Tutkimme opinnäytetyössämme osallistavaa nuorisotyötä ja nuorisotyötä tekevien organisaatioiden välisiä suhteita, sillä niiden kehittäminen on mahdollista jatkuvasti. Nuorten osallisuus on tärkeää ja sitä olisi tärkeä tuoda esille. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry, joka oli opinnäytetyömme hankkeistaja, tekee osallistavaa nuorisotyötä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja haluamme tutkimuksessamme kehittää näitä yhteistyöverkostoja. Samaten nuorten osallistaminen on asia, jota on mahdollista kehittää. Haluamme tarjota nuorille mahdollisuuden päästä vaikuttamaan siihen, millaista toimintaa alueelle halutaan ja samalla osallistaa heitä käytännön toteutukseen.

2 KESKI-POHJANMAAN NUORISOSEURA RY

Opinnäytetyömme hankkeistajana toimii Keski-Pohjanmaalla toimivien nuorisoseurojen keskusseura. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n jäsenseuroina toimii 32 paikallisseuraa Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa, kulttuurisen Pohjanmaan alueella, seuraavissa kunnissa: Halsua, Kalajoki, Kaustinen, Kokkola, Nivala, Perho, Pyhäjärvi, Reisjärvi, Sievi, Toholampi, Veteli ja Ylivieska. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n tarkoituksena on tukea paikallisten nuorisoseurojen toimintaa sekä järjestön strategian mukaisesti kehittää ja mahdollistaa kulttuurista lapsi- ja nuorisotyötä alueellaan. (Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry.)

Keski-Pohjanmaan alueella seuratoiminnan harrastusaloja ovat esimerkiksi tanssi, teatteri, musiikki ja liikunta. Alueella olevien nuorisoseurantalojen toiminnan takana ovat yleensä paikalliset vapaaehtoiset, jotka ylläpitävät talojen kuntoa sekä järjestävät tapahtumia ja toimintaa, jonka tarkoituksena on edistää yhteiskunnallista osallisuutta, ylisukupolvellista yhteisöllisyyttä sekä kotiseutu- ja kulttuuriperinnetyötä. Seurantatilat taipuvat monipuolisesti erilaisiin toimintoihin ja niitä myös vuokrataan yrityksille, yhteisöille ja yksityisille henkilöille juhlatilaisuuksiin. Nuorisoseurat ovat myös mukana kehittämässä ja ylläpitämässä paikallisia lähiliikunta- ja harrastepaikkoja, kuten laavuja ja luontopolkuja. (Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry.)

Nuorisoseuran toiminta on kaikille avointa, monialaista, poliittisesti- ja uskonnollisesti sitoutumatonta toimintaa ja sen tavoitteita ovat esimerkiksi kulttuuriperinteiden vaaliminen, osallisuus, yhteisöllisyys, yhteiskunnallinen vaikuttaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen sekä maaseudun harrastusmahdollisuuksien edistäminen. Nuorisoseura tavoittelee yhteyksiä ja verkostoja sekä lisää vapaaehtoisia toimijoita, etenkin uusia nuoria mukaan toimintaansa. (Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura.) Nuorisoseuratoiminta tarjoaa mahdollisuuden oman asuinalueen kehittämiseen, toiminnan ja tapahtumien järjestämiseen sekä mahdollistaa forumin ilmentää omia ideoitaan ja luovuuttaan. Nuorisoseura pyrkii tuomaan esille näkökulmaa, jossa jokainen voi osallistua ja toteuttaa toimintaa omana itseään. (Kastell-Klapuri 3.12.2023b.)

Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry on osa valtakunnallista Suomen Nuorisoseurojen liittoa ja niiden toimintaa ohjaavat nuorisoseurastrategia sekä kolmivuotisohjelma. (Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry.) Näissä mainittuna on paljon opinnäytetyömme aiheeseen ja tavoitteisiin osuvia teemoja, joista kerromme tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

2.1 Nuorisoseurastrategia

Järjestöjen toimintaan vaikuttavat ympäristön muutokset ja tulevaisuuden megatrendit. Nuorisoseurojen strategia on tehty jatkumaan vuoteen 2030 saakka ja yksi sen keskeisimmistä nostoista on tähän vuosikymmeneen vahvasti vaikuttava koronaviruspandemia, jonka vaikutusten uskotaan näkyvän vielä pitkälle tulevaisuuteen. (Suomen Nuorisoseurat 2022a.) Koronaviruspandemia on supistanut tai keskeyttänyt järjestöjen harraste-, kerho- ja liikuntaryhmiä, tapaamisia sekä muita live-tapahtumia. Toisaalta se on myös synnyttänyt uutta toimintaa, joka on haastanut järjestöjä toimimaan enemmän verkossa ja ulkona. Korona on opettanut yhdistystoimijoille varautumista sekä toiminnan johtamista kriisi- ja poikkeusoloissa. Poikkeusolot voivat olla yhdistyksille joko haaste tai mahdollisuus. Yhdistystoimintaa saatetaan arvioida joskus merkityksettömäksi puuhailuksi, mutta juuri kriisi- ja poikkeusaikoina yhdistystoiminta näyttää voimansa. (Kittilä, Metsätähti ja Peltosalmi 2022, 17–19.)

Opinnäytetyössämme haluammekin kiinnittää erityistä huomiota koronan jälkeiseen aikaan, jolloin monet nuoret miettivät ja aloittavat uusia harrastuksia. Tavoitteenamme on selvittää, kuinka hyvin paikallisesti juuri tällaisena merkittävänä aikana otetaan huomioon nuorten toiveita harrastusmahdollisuuksien ja oman viihtymisen lisäämiseksi. Tutkimme ja edistämme nuorten itsensä näköisen toiminnan syntymistä ja jatkumista. Muuttuneet vapaa-ajan tottumukset ovat osa nuorisoseurastrategiaa (Suomen Nuorisoseura ry 2022a). Fyysisen harrastustoiminnan kanssa kilpailevat sosiaalinen media, suoratoistopalvelut, videopelit ja muut digitaaliset ajanviettotavat koko ajan yhä enemmän. Juuri tästä syystä on tärkeää selvittää, mitä nuoret haluaisivat tehdä vapaa-ajallaan. Jos sosiaalinen media ja videopelit kannustavat nuoria osallistumaan, niitäkin täytyy jossain määrin oppia hyödyntämään nuorille kohdennetussa toiminnassa. Kittilä ym. (2022, 20) kertovat, että yhdistyksiltä vaaditaan tänä päivänä kykyä digitaaliseen asiointiin ja niiden tulee jakaa tietoa sekä olla läsnä sosiaalisen median kanavissa, järjestää kokouksia ja ryhmätoimintaa etäyhteyksin sekä mahdollistaa jäsenasioiden hoitaminen digitaalisesti. Järjestöillä voi olla myös digituen tarjoajan rooli kansalaisten

digitaitojen kehittäjänä. Digitalisaatio on iso kokonaisuus hallittavaksi, jonka kehittymistä myös yhdistyksissä koronaviruspandemia kiihdytti.

Yksi merkittävä vaikuttaja Nuorisoseuran toiminnassa on myös yhteiskunnallisia toimenpiteitä vaativa ja tulevaisuuttamme varjostava ilmastonmuutos. Muita aikakauteen sopivia huomioitavia asioita ovat eriarvoisuuden kasvu ja talouden epävakaus (Suomen Nuorisoseurat 2022a.) Ilmastonmuutos on yksi merkittävä nuoria huolestuttava ilmiö, jonka estämiseksi monet haluaisivat varmasti tehdä parhaansa. Osallisuuden edistäminen antaa nuorille mahdollisuuksia ja tietoa siitä, miten asiaan voitaisiin yhdessä vaikuttaa. Myös talousasiat ja muut yhteiskunnalliset puheenaiheet ovat laajasti nuoria kiinnostavia ja koskettavia aiheita, joiden eteen monet nuoret haluaisivat toimia, mutta eivät ehkä vielä tiedä miten. Tutkimuksen ja tietoisuuden avulla mahdollistetaan nuorten osallistuminen mukaan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

2.2 Kolmivuotisohjelma ja Nuorisoseurojen arvot

Nuorisoseurojen kolmivuotisohjelma (2022b) on jaettu kolmeen pääteemaan. Nämä kolme teemaa ovat yhteisöllisyyden vahvistaminen ja kohtaamisen mahdollistaminen, hyvinvointi laadukkaan toiminnan kautta sekä Nuorisoseurojen tunnetuksi tuleminen. Mukaan ottavan, osallistavan ja yhdenvertaisen kansalaisyhteiskunnan rakentaminen, uusien harrastajien ja toimijoiden mukaan ottaminen, harrastustoiminnan kehittäminen, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja yhteistyön lisääminen muiden organisaatioiden kanssa ovat edellä mainittujen teemojen tavoitteita, joita opinnäytetyömme tukee.

Opinnäytetyömme toinen päätehtävä nuorten osallisuuden edistämisen lisäksi olikin kehittää Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n verkostoja ja yhteistyömahdollisuuksia. Pyrimme saamaan nuorisoseuraa näkyväksi alueen toimijoille sekä paikallisille nuorille. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n paikallisseurojen haasteena onkin viime aikoina ollut aktiivisten nuorten puute, johon tarvittaisiin muutosta toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry: ei kamppaile yksin asian kanssa. Kansalaisfoorumin (2022) julkaisussa käydään läpi väestön vähenemisen ja monipuolistumisen vaikutuksia yhdistystoimintaan. Sen mukaan on nähtävissä yleistä huolta siitä, miten yhdistysten toimintaan löytyy tule-

vaisuudessa vastuunkantajia luottamustehtäviin ja vapaaehtoistoimintaan. Vapaaehtoistoiminnan kerrotaan olevan vakiintuneempaa ikääntyvässä yhteiskunnassa. Haaste saada uusia toimijoita houkuteltua ja sitoutettua mukaan toimintaan korostuu etenkin maaseutualueilla. Erityisen haasteelliseksi koetaan nuorten saaminen mukaan toimintaan. Yhdistystoiminnan elinvoimaisuuden odotetaan säilyvän siellä, missä huomioidaan ja otetaan mukaan monenlaiset ihmiset. Monimuotoisuuteen tulee kiinnittää huomiota yhdistystoiminnan kehittämisessä. Monimuotoisuudella tarkoitetaan toimintaan osallistuvien henkilöiden eroavan toisistaan iän, sukupuolen, koulutuksen, kulttuurisen-, etnisen- ja uskonnollisen taustan sekä seksuaalisen suuntautumisen perusteella. (Kittilä ym. 2022, 22–24; Kattilakoski, Korhonen & Kurikka 2022, 66.) Nuorisoseurojen Kolmivuotishjelmassa pyritäänkin oppimaan lisää monimuotoisuudesta ja yhdenvertaisuudesta, kouluttamaan toimijoita monimuotoisuusosaamisessa sekä toimimaan aina syrjinnän ja kiusaamisen vastaisesti (Suomen Nuorisoseurat ry 2022).

3 OSALLISUUDEN TEORIA

Osallisuus on käsitteenä sellainen, että sitä käytetään monenlaisissa erilaisissa yhteyksissä ja se voidaan määritellä monella tavalla. Vaikka osallisuuden käsitettä määritellään monin eri tavoin, voidaan ajatella sen ydinajatuksen olevan ihmisen ja yhteisön välisessä suhteessa. Osallisuus antaa mahdollisuuksia sille, että ollaan osana yhteisöä. Se antaa myös mahdollisuuksia toimia yhteisössä. (Nivala 2021.) Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi (2017, 5) kertovat, että osallisuus on sitä, että henkilöllä on mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä, mahdollisuuksiinsa, palveluihin, toimintoihin sekä joihinkin tiettyihin yhteisiin asioihin. Isola ym. (2017,5) toteavat myös, että kuuluminen kokonaisuuteen, jossa on mahdollista liittyä erilaisiin elämän merkityksellisyyttä edistäviin vuorovaikutussuhteisiin sekä erilaisiin hyvinvoinnin lähteisiin, on osallisuutta.

Osallisuus on liittymistä ja suhteissa olemista. Se on yhteisyyttä, yhteensopivuutta, mukaan ottamista ja osallistumista. Osallisuus tarkoittaa vaikuttamista ja demokratiaa. Osallisuus tarkoittaa myös kaikkien edellä mainittujen järjestämistä sekä johtamista. (Isola ym. 2017, 3; Willman 2021, 11.)

Haastattelemamme osallisuuden asiantuntija Saartoala (27.10.2023) kertoo, että osallisuus voidaan nähdä kolmena kehänä, jotka ympäröivät ihmistä. Ensimmäisenä kehänä on se, miten osallisuus näkyy henkilön omassa elämässä, toisena kehänä on osallisuus ympäröivässä yhteisössä ja viimeisenä kehänä on yhteiskunnassa näkyvä osallisuus. Jokainen kehä tukee toinen toistaan siten, että yhteiskunnallisiin asioihin voi olla vaikea vaikuttaa, jos ympärillä ei ole ihmisiä, eikä tunnetta mahdollisuudesta vaikuttaa edes oman elämän asioihin. (Saartoala 2023; THL 2023, 20.) Osallisuus ilmenee erilaisissa muodoissa. Näkyvänä muotona se ilmenee erilaisissa vaikuttamisen prosesseissa, kuten sellaisissa prosesseissa, joissa pyritään vaikuttamaan oman elämän ulkopuoliseen toimintaan. Osallisuus ilmenee esimerkiksi vaikuttamisena erilaisissa ryhmissä, palveluissa, asuinympäristössä tai yhteiskunnassa laajemmalla skaalalla. Yhtä lailla vaikuttaminen paikallisesti on osallisuutta eli sitä, että panostetaan yhteiseen hyvään ja luodaan merkityksellisyyttä. (Isola ym. 2017, 5.) Myös Uusikangas (2023) toteaa, että mahdollisuus osallistua päätöksentekoon sekä oma halu ja kyky tehdä on osallisuutta.

Käsitteenä osallisuus voidaan myös nähdä poliittisena käsitteenä. Poliittisena käsitteenä osallisuus mielletään mielipiteen esittämisenä, kuulluksi tulemisena sekä vaikuttamisena omiin ja yhteisiin asioihin. (Nivala 2017.) Poliittisesti osallisuutta on myös määrätty kunta- ja nuorisolaissa. Kunnanhallituksen on asetettava kunnalleen oma nuorten vaikuttajaryhmä, joka monessa kunnassa on nuorisovaltuusto. Sen tarkoituksena on antaa nuorille mahdollisuus vaikuttaa oman kunnan eri toimialojen eri osa-alueisiin kuten toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja toteuttamiseen. Nuorisovaltuuston tehtävänä on huomioida lasten ja nuorten merkittävyys kunnassa. (Kuntalaki 10.4.2015/410, § 26.) Nuorille on tarjottava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa omassa kunnassa koskien paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä- ja politiikkaa. Yleisesti nuorille on annettava mahdollisuus tulla kuulluksi heitä koskevissa asioissa. (Nuorisolaki 21.12.2016/1285, § 24.)

Kun puhutaan osallisuuden poliittisesta näkökulmasta, silloin voidaan puhua tietynlaisesta vallasta, vallasta päättää. Kyse on silloin siitä, kuka päättää, mihin asioihin voidaan osallistua sekä mitä menetelmiä ja resursseja käytetään työn tekemiseen. Eli kun henkilö on osallisena tällaisissa asioissa, hänellä on valtaa siihen, millainen on lopputulos. Pelkkä kuulluksi tuleminen päätöksenteossa riittää siihen, että henkilö on päässyt vaikuttamaan lopulliseen tulokseen. Vaikuttamistilaisuudessa osallistujalla on oltava vaikutusvaltaa ollakseen osallinen. (Osallisuuden osaamiskeskus.) Osallisuus pääsee toteutumaan silloin, kun yhteisön jäsenet toimivat yhdessä siten, että jokaisella jäsenellä on toimimiseen mahdollisuus sekä todellisia mahdollisuuksia ja valtaa vaikuttamiseen. Kun päästään osallistumaan toimintaan ja saadaan valtaa, se tuo mukana myös vastuun yhteisöstä sekä yhteisön asioista. Vastuun kantaminen ja sitoutuminen toimintaan ovat edellytyksiä sille, että on osallinen. (Özbaz 2018, 12.) Kun luodaan mahdollisuus vaikuttamiseen, se tarkoittaa, että valta luovutetaan joltakin jollekin (Uusikangas 2023).

Nuorille on olemassa monia väyliä osallistua ja vaikuttaa. Uusikangas (2023) kertoo, mitä erilaisia vaikuttamisen mahdollisuuksia päätöksentekoon eri ikäisillä on. Vaikuttamismahdollisuuksia on niin alaikäisillä kuin täysi-ikäisilläkin. Esimerkiksi alaikäinen voi tehdä kuntalaisaloitteen, olla osallisena mielenosoituksessa sekä toimia järjestön hallituksessa jäsenenä. Täysi-ikäisellä taas on enemmän mahdollisuuksia olla osallisena vaikuttamassa päätöksentekotilanteissa. Täysi-ikäinen voi Uusikankaan (2023) mukaan vaikuttaa samoissa tilanteissa kuin alaikäinenkin, mutta heillä on myös monia muita vaikuttamisen mahdollisuuksia. Täysi-

ikäiset saavat äänestää ja asettua vaaleissa ehdolle, allekirjoittaa kansalaisaloitteen, järjestää mielenosoituksen sekä toimia järjestön hallituksen puheenjohtajana. Mielenosoituksen järjestäminen on myös tilannekohtaista. On huomioitavaa, pitääkö järjestäjän olla täysi-ikäinen vai saako alaikäinen järjestää mielenosoituksen. Uusikangas (2023) kertoo, että nuorille on muitakin osallistumisen kanavia kuin pelkästään edellä mainitut tilanteet. Esimerkiksi oppilas- ja opiskelijakunnat sekä nuorisovaltuusto ovat nuorille suunnattuja osallistumisen ja vaikuttamisen kanavia. Suomessa demokratia on yksi nuorten vaikuttamismahdollisuuksista. Tämä vaikuttamismahdollisuus on pääasiassa edustuksellista demokratiaa, jossa äänestäjät valitsevat joukostaan edustajan, joka tekee päätöksiä heidän puolestaan kuten oppilas- ja opiskelijakunnat, nuorisovaltuustot ja eduskunta. Demokratian keinoina nämä ovat hyviä ja toimivia, mutta sulkevat valitettavasti myös osan nuorista vaikuttamisen ulkopuolelle. Erilaisen vaikuttamisen tapoja ja kanavia onkin tärkeää luoda tällaisen demokratian rinnalle, jotta mahdollisimman monelle nuorelle löytyisi mieluisa tapa vaikuttaa. Nuorten osallistamiseen tarvitaan erilaisia menetelmiä, jotta saadaan aikaan vakaa kokonaisuus. (Saartoala 2023.)

Osallistujana vaikuttamisessa on kyse siitä, että voi jättää jonkin jäljen itsestään yhteiskunnalle. Silloin on pystynyt kertomaan jotain sellaista, mitä ei välttämättä olisi osannut kertoa sanoin. Poliittisesta näkökulmasta katsottuna pienikin vaikuttaminen on poliittista vaikuttamista. Poliittikka on käsitteenä sellainen, joka mielletään toimintana muuttaa tai säilyttää joitain asioita. Vaikuttaminen ulkopuolisessa elämässä, kuten yhteisössä ja yhteiskunnassa, on poliittista vaikuttamista. (Isola ym. 2017, 31.)

Sosiaalisesta näkökulmasta katsottuna osallisuus on sitä, että tuntee kuuluvansa johonkin. Osallisuus on esimerkiksi sitä, että löytää oman paikkansa yhteiskunnassa. (Uusikangas 2023.) Voidaan myös ajatella, että pelkkä vuorovaikutus on jo osallisuutta, sillä ilman osallistujaa ei voi vaikuttaa. Vuorovaikutuksen lisäksi tunteet, yhteisöllisyys ja tekeminen ovat osa osallisuutta. Kun ajatellaan nuorten näkökulmasta, heille tarjottava merkittävä paikka yhteiskunnassa sekä merkityksellisyyden tunteen luominen on osallisuutta. Yhteisöllisyys on siis osa osallisuutta, joten vastakäsitteitä ovat esimerkiksi syrjäytyminen ja vieraantuminen. (Osallisuuden osaamiskeskus.) Yksinäisten ja vetäytyvien nuorten suhteen tulisi ensimmäisenä kiinnittää huomiota siihen, että nuori pääsee kokemaan sosiaalista osallisuutta omassa elämässään. Nuorisotyössä tämä on mahdollista toteuttaa esimerkiksi ryhmätoiminnan kautta. (Saartoala 2023.) Osallisuus tarkoittaa siis johonkin kuulumista. Ilman osallisuutta jää ulkopuoliseksi. Esimerkiksi yhteiskunnassa koulutuksen ulkopuolelle jääminen saa aikaan

sen, että henkilö ei koe olleensa osallinen. (Nivala 2021.) Osallisuus on eräänlainen sosiaalisten taitojen osa-alue. Osallisuus on samalla taustavaikuttajana terveellisen toiminnan tukemiselle. Kun ajatellaan yhteiskunnallisella tasolla, osallisuus on osa yhteisön hyvinvointia ja siten yksi yhteiskuntajärjestelmän toimivuuden osa. Osallisuuden ansioista turvallisuuden tunne voi vahvistua yksilötasolla, jolloin yhteiskunta saa vakaampia olosuhteita. (Gluschkoff 2016, 15.) Koemme, että yksilötasolla kokemukset vaikuttamismahdollisuuksista ja osallisuudesta yhteiskunnassa edistävät luottamusta ja siten vaikuttavat yleiseen turvallisuuteen.

Osallisuuteen liittyy sanan osallisuus lisäksi myös osallistuminen ja osallistaminen, joita käytetään usein samassa tarkoituksessa, mutta niiden välillä on selkeitä eroja. Termi osallistuminen liittyy suuresti osallisuuteen. Osallistumisessa henkilö pääsee itse toteuttamaan itseään jonkin toiminnan kautta. Se voi olla konkreettista osallistumista esimerkiksi tapahtumiin, vaikuttamista päätöksentekoon tai jonkinlaista kansalaistoimintaa. Se on ikään kuin tietynlainen mahdollisuus kokea osallisuutta. Kun taas termi osallistaminen tarkoittaa sitä, että ulkopuolelta aktivoidaan ja ohjeistetaan ihmisiä osallistumiseen, joka on yksi keino saada osallisuuden kokemus aikaiseksi. Tärkeää on erotella se, että osallistaminen on jonkun muun vaikuttajan kautta tapahtuvaa toimintaa, kun taas osallistuminen on henkilön omasta motivaatiosta ja halusta johtuvaa osallistumista. (Willman 2021, 11–12.) Tuomi (2016, 23) kuvaa osallistamista siten, että osallistamisella aikuinen pyrkii lisäämään nuorten osallistumista ja osallisuuttaan. Hänen mukaansa aikuisten tulisi innostaa nuoria vaikuttamiseen. Aikuinen pystyy osallistamaan nuoria siten, että antaa heille vastuuta ja luottaa siihen, että he kykenevät vaikuttamaan omaan elinympäristöönsä esimerkiksi antamalla nuorten suunnitella, millaista toimintaa he haluaisivat. Osallistuminen vahvistaa osallisuutta. Ihminen on silloin osallinen yhteisössä, kun hän kuuluu johonkin yhteisöön, osallistuu yhteisössä eli toimii yhteisön jäsenenä sekä tuntee, että kuuluu yhteisöön ja on osana sitä. (Özbaz 2018, 11.) Usein termi osallisuus tarkoittaa kokemuksellista osallistumista, joka nuorten keskuudessa usein tarkoittaa sosiaalista toimintaa. Osallistamisella taas pyritään aktivoimaan toista ihmistä. (Gluschkoff 2016, 13.)

Willman (2021, 12) on kuvannut osallisuuden neljä erilaista alatyyppeä. Osallistuminen tarkoittaa sitä, että osallistuja itse omasta tahdostaan osallistuu, jolloin voidaan puhua aktiivisesta osallistumisesta. Aktivoivassa osallistumisessa ulkopuolinen tekijä ohjaa osallistumista huomioiden sen, että henkilö on aktiivinen osallistuja. Mukautuva osallisuus on passiivista osallistumista. Mukautuvassa osallisuudessa osallistumien on kuitenkin lähtöisin osallistujan omasta halusta. Mukautuvaa osallisuutta voidaan myös kutsua suostuvaksi osallisuudeksi.

Lopuksi on myös pakottaminen. Se tarkoittaa passiivista osallistumista ja kaikki ohjaus on ulkoa päin tulevaa.

Tärkeää on osata erotella termit osallisuus ja osallistuminen keskenään. Esimerkiksi osallistuminen voi olla osallistumista erilaisiin kokouksiin, mutta se voidaan joskus kokea pakolliseksi osallistumiseksi. Tällöin ei välttämättä päästä kokemaan osallisuutta. (Osallisuuden osaamiskeskus.) Kuten Uusikangas (2023) kertoo, nuorille suunnattuja osallistumisen kanavia ovat esimerkiksi äänestäminen, järjestöt tai opiskelijakunnat. Voidaan siis ajatella, että osallistuminen on osallistujalta itsestä lähtevä vapaaehtoinen toiminta.

Käsite osallistuminen on itsessään sumea käsite. Osallistumien voi olla erilaisten paikkojen suunnittelua, mutta osallistuvan suunnittelun kohteena voi myös olla esimerkiksi budjetti tai erilaiset järjestelmät. Toisin sanoen osallistumisessa voi vaikuttaa oman huoneen muokkaamisesta isompien alueiden suunnitteluun. (Horelli, Haikkola & Sotkasiira 2007, 218.)

Yksinkertaisuudessaan osallistuminen on sellaista toimintaa, jossa ollaan sosiaalisesti aktiivisia ja ollaan muiden toimijoiden kanssa yhdessä. Termi vaikuttaminen on taas sitä, että halutaan saada muutosta aikaan sosiaalisissa ja poliittisissa prosesseissa. Pääasiassa halutaan vaikuttaa päätöksenteossa. Termiä vaikuttava osallistuminen voidaan pitää vaikuttamisen ja osallistumisen leikkauspintana. (Horelli ym. 2007, 218–219.)

Nuorten oma osallistumien kuitenkin tarvitsee jonkun, joka tarjoaa edellä mainittuja osallistumisen mahdollisuuksia. Jonkun tulee siis osallistaa nuoria. Uusikangas (2023) toteaa, että nuorten osallistamiselle on olemassa neljä perusaskelmaa. Ensimmäisenä on tärkeää vahvistaa nuorten omaa kokemusta kyvykkyydestään. Osallistumiselle on tietynlaisia edellytyksiä, kuten se, että on riittävästi tietoa ja taitoa, kokemusta siitä, että asia on itselle ajankohtainen sekä kokemus omasta osaamisesta. Monella nuorella voi olla ns. huijarisyndrooma. Nuori siis kokee olevansa huonompi, mitä todellisuudessa on. On myös tärkeää huomioida nuorten oma sisäinen kansalaispätevyys eli se, että kaikki eivät tiedä tarpeeksi, jotta voisivat vaikuttaa. (Uusikangas 2023.)

Toinen osallistamisen askel on konkreettinen. Siinä tarjotaan mahdollisuuksia ja eri vaihtoehtoja osallistumiselle. Kun tarjotaan vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia, ei pidä olettaa, että vain tietynlaiset nuoret haluavat olla osallisena. Jokaista nuorta on tärkeä kysyä ja pyytää mukaan

toimintaan. Samalla tavalla tietynlainen oletaminen on syytä unohtaa. Nuoret eivät välttämättä ole kiinnostuneita pelkistä nuorten asioista. Kuitenkaan kaikki ei ole kiinnostuneita samoista asioista, mikä on tärkeää huomioida. Kun tarjotaan mahdollisuuksia, on tärkeää myös hyväksyä tiettyjä asioista, kuten se, että lopputulos ei välttämättä ole se, mitä itse osallistajana toivoisi. Käytännössä kun osallistumisen mahdollisuuksia tarjotaan, pitää osata huomioida se, ovatko mahdollisuudet turvallisia, saavutettavia ja löydettävissä olevia. Saavatko nuoret siis sellaisen kokemuksen, että voivat turvallisesti osallistua omana itsenään, onko se fyysisesti ja taloudellisesti mahdollista ja mitä kautta osallistumisen mahdollisuudet ovat löydettävissä? (Uusikangas 2023.)

Kolmas nuorten osallistamisen askel on se, että tarjotaan heille vaste. Jos nuori kertoo jotain, häntä pitää kuunnella. Mikäli nuori kertoo palautetta ja kehitysideoita, häntä pitää kuunnella ja hänelle on pystyttävä kertomaan se, että hänen viestinsä on kuultu ja mitä tapahtuu viestin saamisen jälkeen. Kun nuori on kertonut asiansa, on hyvä kertoa hänelle, miten prosessi etenee ja tarvittaessa palata asiaan myöhemmin. Huomioitavaa on myös kertoa se, mikäli prosessin jälkeinen lopputulos eroaa siitä, mitä nuori oli alun perin toivonut. (Uusikangas 2023.)

Neljäs osallistamisen askel on tuoda nuorten vaikuttamismahdollisuuksia esille. Nämä nuorten vaikuttamismahdollisuudet voivat olla kokeiluja tai hankkeiden muodossa olevaa toimintaa. Yksittäisissä kokeiluissa on hyvä huomioida, että ne voivat jäädä kertaluontoisiksi eivätkä ne synnytä konseptia, joka tulisi nuorille tutuksi. Yksittäiset kokeilut voivat myös herkästi jäädä yhden työntekijän kiinnostuksen tasolle. Toistuva toiminta voisi esimerkiksi kunnan tasolla olla sitä, että vahvistetaan nuorisovaltuuston roolia. (Uusikangas 2023.)

Monella nuorella voi olla paljon esteitä sille, miksi he eivät pääse osallistumaan. Yhtenä esteenä nuorilla pidetään heidän motivaatiotaan osallistua. Usein nuorten motivaation puute johtuu kiinnostuksen puutteesta. Nuoria ei välttämättä kiinnosta itse toiminta tai jokin muu tapa osallistua voisi kiinnostaa enemmän. Myös nuorten oman sisäinen kansalaispätevyyden voidaan ajatella olevan este heidän osallistumisellensa. Nuorilla ei välttämättä ole uskallusta osallistumiseen tai voivat tuntea, ettei toiminta kuulu itselle. Myös vähäinen tieto osallistumisen muodoista tai liian vähäinen kokemus kyseisestä toiminnasta voivat olla esteitä sille, miksi ei haluta osallistua. Yhtenä esteenä on myös resurssien puute. Osallistumiseen tarvitaan usein omaa aikaa, jaksamista ja joissain tilanteissa rahaa tai muita välineitä. Kyseiset resurssit ovat usein esteenä osallistumiselle. Osallistumisen saavutettavuus kuten etäisyys

tai kieli voivat olla tekijöitä, jotka estävät osallistumisen. Myös sosiaaliset tekijät vaikuttavat siihen, haluaako nuori osallistua. Onko nuorella lupaa osallistua tai onko osallistuminen nuoren, myös hänen kaveriensa, mielestä liian noloa? (Uusikangas 2023.)

Osallistumisessa tavoitteet ja johtaminen ovat myös tärkeitä tekijöitä. Niiden epäselvyys voivat vaikuttaa siihen, miten osallistujat suhtautuvat toimintaan. Myös viranomaisten vastustus voi luoda osallistujille esteitä. Etenkin päätöksentekotilanteissa viranomaisten ja organisaatioiden vastustus ovat esteitä luovia tekijöitä. Yhtenä esteenä nähdään myös se, että ei ole selvää näyttöä osallistavan toiminnan vaikuttavuudesta eli siitä, että toiminnasta on annettu palautetta, mutta mitään muutoksia ei tapahdu. Se, että muutokset tapahtuvat hitaasti voi johtaa osallistumisen laskemiseen. Myös vähäinen tiedon puute osallistumismahdollisuuksista koetaan esteeksi osallistumiselle. Luottamus viranomaisiin voi vaikuttaa siihen, onko halukkuutta osallistua. Jos luottamus viranomaisiin on heikko, silloin ei välttämättä nähdä arvoa sille, miksi on osallistumassa toimintaan. (Willman 2021, 14–15.)

Osallisuudelle on sen alatyyppejen ja osallistamisen askelten lisäksi myös erilaisia muotoja. Tieto-, suunnittelu-, toiminta- ja päätöksenteko-osallisuus ovat osallisuuden erilaisia muotoja, joiden avulla osallistumista pystytään tarkastelemaan eri näkökulmista. Ensimmäinen osallisuuden muoto, tieto-osallisuus, sisältää tiedottamista, kuulemista, aloitteita, kyselyihin vastaamista, asiakaspalvelujärjestelmiä sekä palvelusitoumuksia. Suunnitteluosallisuus taas tarkoittaa niitä mahdollisuuksia, jossa osallistujat pääsevät osallistumaan toiminnan ja ympäristön suunnitteluun, jotka koskettavat heitä. Tähän osallisuuden muotoon kuuluvat muun muassa yhteissuunnittelut. Osallisuuden muodoista toimintaosallisuus on sitä osallisuutta, jossa osallistujat osallistuvat toimintaan omassa elinympäristössään. Useimmiten puhutaan vapaaehtoisesta talkotoiminnasta. Viimeinen osallisuuden muoto on päätöksenteko-osallisuus. Päätöksenteko-osallisuudessa annetaan mahdollisuus osallistua päätöksentekoon itseään koskevissa asioissa. Hyviä esimerkkejä päätöksenteko-osallisuudesta ovat vaaleissa äänestäminen sekä valtuustoihin kuuluminen, jota kautta voi vaikuttaa. Päätöksenteko-osallisuuteen liittyy myös toimeenpano-osallisuus. Toimeenpano-osallisuus on päätöksenteon jälkeen tapahtuvaa osallisuutta, jossa yhdessä tehty päätös pannaan toimeen ja ollaan tietoisia sen edellytyksistä. (Willman 2021, 18–19.)

3.1 Osallisuuden edistäminen

Osallisuutta voi edistää monella eri tapaa kuten tukemalla vertaissuhteiden muodostamista sekä ryhmiin liittämistä ja ehkäisemällä sosiaalista ja kulttuurista syrjäytymistä. Kun pyritään ehkäisemään sosiaalista syrjäytymistä, silloin on tavoitteena vahvistaa sosiaalisia suhteita. Osallisuutta voi edistää ja harjoittaa jo päiväkodissa. Pelkästään se, että kiinnitetään huomiota siihen, että kaikki pääsisivät leikkiin mukaan, on osallisuutta. Hyväksytyksi tuleminen sekä yhteinen päätös tietystä leikistä ovat asioita, joista voidaan puhua osallisuutena. Kun kukaan ei jää ulkopuolelle vaan kaikki tuntevat olonsa merkitykselliseksi yhteisössä, silloin vahvistetaan sosiaalista osallisuutta. Kun päästään mukaan keskusteluun, voidaan kertoa toiveet ja tullaan päätöksenteossa kuulluksi, jo silloin edistetään poliittista osallisuutta. (Nivala 2021.)

Osallisuutta voi edistää myös pienillä asioilla, joihin nuoret on helppo saada mukaan. Yksi keino edistää nuorten osallisuutta on jo se, että tehdään toiminta näkyväksi. Kerrotaan selkeästi, millaisia vaikutuksia sillä on, kun nuori päättää osallistua. Esimerkiksi tarjotaan nuorille kyselytunteja tai vapaamuotoisia nuorisovaltuustoiltoja. Myös jo se, että mediassa kerrotaan kokemuksia osallistumisesta edistää osallisuutta. Nuorten tavoittaminen on eräänlainen keino edistää osallisuutta. Esimerkiksi kouluilla annettavat palautelaatikat tai erilaiset työpajat oppitunneilla edistävät osallisuutta. Nuoria voi myös tavoittaa nuorisotaloilla tai kauppakeskuksissa. Heitä tavoittaa siellä, missä he ovat. Nuorten osallisuutta pystytään edistämään myös innostamalla heitä mukaan toimintaan eli kertomalla selkeästi, mitä on konkreettisesti tapahtumassa sekä mitkä ovat todelliset vaikuttamismahdollisuudet. Käytännön toiminta on myös yksi keino sille, että voidaan edistää osallisuutta. Esimerkiksi erilaiset kyselyt sosiaalisessa mediassa tai aamunavauksessa edistävät nuorten osallisuutta. Tapahtuman kautta voi myös osallistaa nuoria, kuten antamalla heille mahdollisuus osallistua tapahtuman suunnitteluun. Se, että osallisuus toteutuu, vaatii nuoren oman kokemuksen siitä, että hän kokee kuuluvansa yhteisöön ja olevansa sille merkityksellinen. (Lettenmeier, Palamaa, Teerijoki, & Vuojakoski 2019.)

Osallisuuden edistämisessä on tärkeää huomioida osallistumisen tukemisen tärkeys. Vaikka osallistuminen ei tarkoita automaattisesti osallisuutta, sen tukemisella on osallisuuden kannalta merkittävä rooli. Jo pienimuotoinen tekeminen voi olla osallistumista. Kun tavoitellaan osallisuuden edistämistä, silloin toiminnassa on tarkoituksena tarjota osallistujille mielekkäitä

mahdollisuuksia osallistua. Samalla pyritään tukemaan heitä siinä, että heidän valmiutensa ja halunsa osallistua kehittyisivät. (Özbaz 2018, 17–18.) Osallisuuden tukeminen vaatii nuorisotyöltä aktiivista otetta. Äänestysaktiivisuuden ja erilaisiin toimintoihin mukaan saamisen lisäksi on kartoitettava huolellisesti uusia osallisuuden muotoja. (Viitanen 1998, 182.)

Lasten ja nuorten kanssa osallisuus on dialogia. Kun lapsi ja nuori on dialogisessa vuorovaikutuksessa aikuisen kanssa, hän oppii oivaltamaan, ymmärtämään ja tiedostamaan eri asioita sekä tiedostamaan omaa ympäristöään ja sen ilmiöitä entistä paremmin. Samaten lapsen ja nuoren oma itsetuntemus sekä tunne omasta arvosta kehittyvät, kun ollaan vuorovaikutuksessa aikuisen kanssa, joka kohtaa ja hyväksyy lapsen tasa-arvoisena sekä osoittaa oman kiinnostuksensa hänen ajatuksistaan. Yleisesti keskustelu sekä tilannekohtainen arviointi ovat edellytyksiä sille, että osallisuutta voidaan edistää. (Taavitsainen 2012, 15.) On myös tärkeää osata kertoa nuorelle ymmärrettävästi ne konkreettiset asiat, joihin nuori voi itse vaikuttaa. Pelkästään nuorten ajatusten kuuleminen ei riitä vaan on osattava kertoa nuorille jälkikäteen, oliko heidän ajatuksillaan vaikutusta ja mihin nämä asiat lopulta johtivat. (Saartoala 2023.)

Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamisessa ja edistämisessä aikuisen tuella on suuri vaikutus. Aikuisten on pystyttävä sitoutumaan ja tuomaan omaa ammatillista varmuuttaan esille siinä, että kuullaan lasta ja nuorta toiminnan suunnittelussa, sekä ohjata heitä ilmaisemaan omat mielipiteensä rohkeasti. Tämä aikuinen on tukihenkilö, joka on apuna asioiden ymmärtämisessä ja niiden eteenpäin viemisessä. Kuitenkaan aikuinen ei saa olla liian aktiivinen, jottei nuorten osallisuus katoa. Hän ei myöskään voi asettaa omia ajatuksiaan nuorten mieliin ja sen avulla vaikuttaa omalla auktoriteetillaan lopputulokseen. Liian passiivinen aikuinen voi taas jättää nuoret yksin omien ajatustensa kanssa. Ajatusmalli siitä, että kaikki on tehty aina samalla tavalla, on pystyttävä muokkaamaan siihen suuntaan, että kuullaan mitä nuoret toivovat ja mitä he kokevat mielekkääksi tänä päivänä sekä tulevaisuudessa. (Taavitsainen 2012, 18–19.) Nuorten on päästävä kokemaan osallisuuden tunnetta, jotta osallisuus voi toteutua. Tärkeää on se, että nuori tietää, onko puheet johtanut mihinkään eli ovatko nuoret saaneet mahdollisuuden muuttaa asioita tai olla mukana muuttamassa ympärillä olevia asioita. (Gretschel 2007, 246.)

3.2 Osallisuus seurakunnassa

Seurakunnassa osallisuus voi näkyä monessa erilaisessa muodossa. Se, että osallisuutta pyritään edistämään seurakunnassa sekä sen tärkeys huomioidaan, on tärkeää. Nuorille on tarjolla monia tapoja olla osallinen seurakunnan toiminnassa. Seurakunnan työntekijän on tärkeää tiedostaa se, millaista osallistavaa toimintaa seurakunnat voivat tarjota nuorille, minkä vuoksi opinnäytetyössämme käsittelemme myös seurakuntaosallisuutta.

Seurakunnassa voidaan nähdä nuorten osallisuutta erilaisilla tavoilla kuten vaikuttajaryhmissä olemisella ja vapaaehtoistyön kautta. Osallisuus voi näkyä seurakunnassa yhteisellä pappeudella eli sillä, että tehtävä, joka kirkolla on, kuuluu jokaiselle kirkon jäsenelle. Sitä voi havaita esimerkiksi kirkon vapaaehtoistoiminnan tai luottamushenkilötoiminnan kautta. Myös normaali arkinen kristillisyyden on yksi kirkon tehtävän toteutumisen muoto. Kun ajatellaan kirkon vapaaehtoistoimintaa, sen merkitys on kasvanut. Vapaaehtoistoiminta kirkossa vahvistaa yhteisöllisyyttä ja kutsuu muita osallistumaan kirkon toimintaan. Kun seurakuntalaiset saavat suunnitella ja toteuttaa yhdessä toimintaa, heille luodaan mahdollisuus kokea, että heidän tekemää työtään arvostetaan. Vapaaehtoistoiminta myös tuo monille merkitystä heidän elämänsä. (Tuomi 2016, 24.)

Nuorten osallisuus on yksi keino sille, miten kirkosta eroamista voidaan vähentää. Seurakuntalaisille on annettava jo nuorena mahdollisuus kertoa, mitä asioita kirkon toiminnassa voisi kehittää. Nuoret ovat yhtä lailla kirkon täysvaltaisia jäseniä, joten heidän äänellään on merkitystä kirkon työhönsä. Kirkon on siis mahdollistettava nuorten osallisuus siten, että he eivät ole pelkästään konkreettisia osallistujia. (Tuomi 2016, 25.)

Eri seurakunnissa on eroavaisuuksia sen suhteen, millaisia mahdollisuuksia nuorilla on olla osallisena. Joissain seurakunnissa nuorten ääntä ei kuunnella päätöksentekotilanteissa, mutta joissain seurakunnissa on kehitetty menetelmiä nuorten äänen kuulemiseksi, kuten nuortenryhmät. Rippikoulun, isostyön, leirien, nuorteniltojen ja muiden nuorten tapahtumien suunnittelussa ja kehittämisessä huomioidaan usein hyvin nuorten mielipiteet. Suuressa osassa seurakunnista nuoret ovatkin osallisia erilaisten leirien ja tapahtumien suunnittelussa ja toteuttamisessa. (Raitisto & Tirkkonen 2010, 25.) Kysyimme Kokkolan suomalaisen seurakunnan johtavalta nuorisotyöntekijältä, miten osallisuus näkyy heidän seurakunnassaan. Järvi (2023) kertoo, että nuorille annetaan mahdollisuus antaa palautetta eri toiminnoista.

Nuorisotyönojaajat käsittelevät tiimissä ne palautteet, jotka nuoret ovat antaneet leireistä ja nuorilta kysytään, mitä ajatuksia ja toiveita heillä olisi toimikausien aikana.

Nuorten ääntä kuullaan heikoiten nuorisotyötä koskevissa päätöksissä ja nuorisotyön ulkopuolisissa asioissa. Joissakin seurakunnissa nuoria on kuitenkin erilaissa päättävissä elimissä, ja joissain seurakunnissa nuorilla on oma edustaja eri työryhmissä ja suunnittelukouksissa. Yleensä erilaisiin työryhmiin nuoria valitaan aktiivisten seurakuntanuorten joukosta tai edelliset edustajat valitsevat tilalleen seuraajia. (Raitisto & Tirkkonen 2010, 25.) Järven (2023) mukaan Kokkolan suomalaisessa seurakunnassa on nuorten vaikuttajaryhmä, jonka avulla nuorten ääni saadaan kuuluviin päätöksenteossa. Nuorille annetaan myös mahdollisuus toimia vapaaehtoisina eri tehtävissä eri toimintojen toteutuksissa.

Kirkossa nuorten osallisuuden lisäämisen yksi suuri muutos on ollut äänestysikärajan laskeminen seurakuntavaaleissa, sillä rippikoulun jälkeen 18 vuoden ikään asti seurakuntayhteys on nuorilla vahvimmillaan. Loppujen lopuksi nuoret ovat niitä, jotka ovat aktiivisimmin mukana seurakunnan toiminnassa. On siis tärkeää, että aktiivinen ikäryhmä saa äänioikeuden ja sen myötä mahdollisuuden sanoa oman mielipiteensä. Nuorilla on ääni ja se ansaitsee tulla kirkossa kuulluksi. (Raitisto & Tirkkonen 2010, 24.) Jokaisella kirkon jäsenellä on äänioikeus seurakuntavaaleissa, jotka täyttävät 16 vuotta viimeistään vaalipäivänä ja joilla on laissa tarkoitettu kotikunta suomessa (Kirkkolaki 9 luku, §11). Tällä äänioikeusikärajan laskemisella pyritään vahvistamaan nuorten osallistumismahdollisuuksia seurakunnassa ja omaa sitoutumista seurakunnan toimintaan. Alemman äänioikeusikärajan myötä seurakuntien luottamustehtäviin voidaan saada enemmän nuoria edustajia. Pikaisella vaikuttamismahdollisuudella rippikoulun jälkeen tavoitellaan sitä, että nuoret olisivat aktiivisempia seurakunnan toiminnassa. (Raitisto & Tirkkonen 2010, 41.)

Nuorelle annettu mahdollisuus olla osallinen seurakunnan toiminnassa voi vahvistaa hänen sidettään kirkkoon sekä sen myötä eroamiset kirkosta voivat vähentyä. Monen seurakunnan työntekijän on siis hyvä pohtia sitä, antavatko he nuorten omalle aktiivisuudelle ja aloitteellisuudelle tarpeeksi tilaa. (Tuomi 2016, 25.) Kirkon kannalta nuori on sille mahdollisuus eikä ongelma, joten nuoria on tärkeä osallistaa kirkon toiminnoissa ja samalla vahvistaa heidän omaa kristillistä identiteettiään (Raitisto & Tirkkonen 2010, 24).

Seurakunnassa osallisuuden ei pitä olla vertauskuvallista toimintaa. Osallisuuden on seurakunnassa oltava toiminnallista sekä todellista eli konkreettista toimintaa. (Taavitsainen 2012, 22.) Kirkossa jokainen jäsen on osallinen sen kehittämisessä, muuttamisessa sekä uudistamisessa. Samaten jokainen kirkon jäsen on samanarvoinen olemalla osa kirkkoa omalta paikaltaan omassa elämässään. Jokainen kirkon jäsen pystyy vaikuttamaan asioiden muuttamiseen omassa arjessaan, mikäli sen näkee tarpeelliseksi. Monelle kuitenkin kokemus omasta osallisuudesta on ollut erilainen. Suurena tekijänä sille, ettei ole kokenut osallisuutta on se, että kirkko on antanut tahtomattaan henkilölle viestin, ettei hänen ajatuksensa tai elämänsä kiinnosta. Tavoitellessaan osallisuutta kirkolle on olennaista muuttaa näkökulmaansa, kohtaamaan ihmisen sekä suostuminen dialogiseen vuorovaikutukseen. (Taavitsainen 2012, 20.) Kokemus siitä, että kuuluu johonkin, vaikka ei olisi mukana missään toiminnassa, on osallisuutta. Seurakunnassa voidaan kehittää eri toimintamalleja koko ajan, jotta nuori voi kokea kuuluvansa johonkin sekä olevansa merkityksellinen seurakunnan jäsen. (Järvi 17.11.2023.)

3.3 Demokratiakasvatus

Yksi tapa, jolla voidaan edistää nuorten omaa osallistumistaan ja vaikuttamista on demokratiakasvatus (Wilhelmsson 2013, 110). Demokratiakasvatus käsitteenä tarkoittaa oikeudenmukaisemman ja demokraattisemman maailman rakentamista, jossa jaetaan valtaa ja vastuuta. Demokratiakasvatuksessa voidaan käsitellä erilaisia demokratiäkäsityksiä, kuten suoraa, edustuksellista sekä osallistuvaa demokratiaa. Dialogin harjoittelu on yksi olennainen osa demokratiakasvatusta, sillä kun ymmärretään muiden erilaiset ajatukset, ymmärretään paremmin myös se, miksi maailma on erilainen eri valtioissa. Muiden ihmisten näkökulmien ja ajatusten ymmärtäminen myös vähentää ääriajattelua. (Saartoala 2023; Männistö 2021.) Yksi dialogin malli on Erätauco-toimintamalli, joka on puolirakenteellinen dialogimenetelmä. Toimintamallissa on ajatuksena ymmärtää itseään, muita ja erilaisia ilmiöitä paremmin. Tarkoituksena on käydä keskustelu mahdollisimman tasavertaisesti siten, että jokainen saa mahdollisuuden osallistua keskusteluun halutessaan. Samaten Erätauco-toimintamalli voi vahvistaa osallistujan kokemusta siitä, että omalla äänellä ja kokemuksilla on vaikutusta. (Arikka 2023, 73.) Kokeilimme Erätauco-menetelmää käytännössä Suomen Nuorisoseurojen koulutuksessa, jossa olimme keväällä 2023. Keskustelua johti keskustelun etenemiseksi määrätty fasilitaattori, joka esitti kysymyksiä, jakoi osallistujille puheenvuoroja sekä huolehti, että kes-

kustelu pysyi aiheessa eikä osallistujien välille syntynyt erilaisista näkökulmista johtuvia väitelyitä. Koimme erätauco-menetelmän toimivana tapana käydä dialogista keskustelua isommassa ryhmässä. Erätauco-menetelmä mahdollistaa, että jokainen osallistuja saa puheenpuoron ja tulee kuulluksi.

Jokaisen erilaisen mielipiteen ja näkemyksen kuuleminen on tärkeää demokratiakasvatuksen näkökulmasta. Etenkin lapset, nuoret ja muut kansalaiset, jotka ovat katvealueella demokratiasta, ovat niitä, joille demokratiakasvatusta on kohdennettava. (Tujula 2023, 64.) Keskustelukulttuuri on toimivan ja avoimen demokratian yksi tekijä. Demokratian lisäksi keskustelukulttuuri vaikuttaa yleisesti osallistumiseen ja kokemukseen osallisuudesta. On hyvä muistaa se, että keskustelukulttuuri on läsnä normaaleissa arkisissa tilanteissa kuten kouluissa, perheissä, ystävien keskuudessa, työpaikoilla ja laajemmin yhteiskunnassa. Keskustelukulttuurilla on vaikutusta luottamukseen ja siihen, voidaanko uskoa asioiden olevan paremmin. Mikäli keskusteluista jää ulkopuolelle, seuraus voi olla se, ettei halua enää osallistua ollenkaan. (Arikka 2023, 72.)

Demokratia voi olla kapeimmillaan sellaisia toimintoja, jolla yhteiskunnan toiminta varmistetaan. Suuremmassa mittakaavassa demokratia taas voi olla elämäntapa, jolloin demokratian arvot ja käytänteet ovat jokapäiväisessä elämässä läsnä. (Gretchsel, Rautiainen, Vanhanen-Nuutinen & Tarvainen 2023, 14.) Demokratiakasvatuksessa on tärkeää osata uudistaa demokratiaa. Demokratia on ollut erilaista useiden vuosien aikana. Esimerkiksi ennen naiset eivät saaneet äänestää. Demokratia ja sen uudistaminen tulee todenmukaiseksi ihmisten toiminnalla. Demokratiakasvatuksen uudistamisen tärkeys korostuu esimerkiksi siinä, opetetaanko nuorille nykyinen tapamme toteuttaa demokratiaa vai opetetaanko heille tulevaisuuden demokratian pohtimista. (Saartoala 2023.)

Demokratiakasvatuksessa nuorisotyöntekijät ovat avainasemassa. Demokratiaa on mahdollista harjoitella isommissa ja pienemmissä mittakaavoissa esimerkiksi siinä, että yhdessä nuorten kanssa päätetään nuorisotilan säännöistä, valitaan tarjottavat välipalat yhdessä tai pidetään kokouksia liittyen suurempiin teemoihin. Kun päätetään asioista yhdessä, päätöksestä käytävä keskustelu on tärkeää. Tärkeää on myös se, että nuorille tuodaan esille se, miten oma panos vaikutti. Tällaisilla pienilläkin vaikuttamisilla voidaan lisätä nuoren uskoa siihen, että omalla äänellä on vaikutusta. Samaten kynnys kertoa oma mielipide tai yleinen kiinnostus vaikuttamiseen vahvistuu. (Saartoala 2023.) Ihannekuva demokratiasta on se, että

kansa saa päättää omista asioistaan siten, että ollaan tasa-arvoisessa asemassa toisiinsa nähden (Kristiansson 2022,193).

4 OSALLISUUS NUORISOSEUROISSA

Yksi nuorisoseurojen neljästä mainitusta pääarvosta on osallisuus. Nuorisoseurojen sivuilla osallisuuden nuorisoseuroissa kerrotaan tarkoittavan yhteisöön kuulumista ja mukanaoloa. Nuorisoseurassa jokainen voi vaikuttaa tekemiseen ja osallistua toimintaa omalla panoksellaan. (Suomen Nuorisoseurat ry.) Osallisuus on tärkeää toiminnan jatkuvuuden kannalta. Keski-Pohjanmaan nuorisoseura pyrkii tarjoamaan ihmisille merkitystä ja sisältöä, joka sitouttaa heidät mukaan toimintaan ja jonka he kokevat itselleen tärkeäksi. Muiden yhteisöjen tapaan nuorisoseurat, tarvitsevat toimintaansa vastuunkantajia, jotta kansalaisyhteiskuntaa voidaan rakentaa ja pitää elinvoimaisena. (Kastell-Klapuri 2023b.) Muita nuorisoseurojen arvoja ovat yhdenvertaisuus, moninaisuus ja yhteisöllisyys. Nämä kaikki arvot ovat yhteydessä osallisuuteen, sillä ne tekevät osallistumisesta turvallista ja kaikille avointa (Suomen nuorisoseurat).

Tutkimme osallisuutta Nuorisoseuroissa ollessamme kahden viikonlopun mittaisessa Knoppi-kouluttajakoulutuksessa Mikkeliissä ja Lahdessa. Koulutuksessa oli mukana paljon ympäri Suomen tulleita, vuosia seuroissa aktiivisena toimineita nuoria. Teimme heille kyselyn heidän kokemastaan osallisuudesta Nuorisoseuroilla toimiessaan. Vastaajia kyselyssä oli yhteensä 6. Taulukosta selviää, millaiseen osallistavaan toimintaan Suomen Nuorisoseuran aktiivinuooret ovat seuravuosien aikana päässeet osallistumaan (TAULUKKO 1). Vastaajia oli 6, ja heiltä saimme kokonaisuudessaan 23 vastausta. Vastaajista neljä on päässyt osallistumaan vaikuttamiseen, neljä tapahtuman suunnitteluun, neljä on työllistynyt, viisi löytänyt harrastuksen, viisi on päässyt kouluttautumaan ja yksi vastaus ”muu, mikä?”, joka on erikseen tarkennettu olevan kansainvälistä toimintaa. (TAULUKKO 1).

TAULUKKO 1. Osallistava toiminta, johon vastaajat ovat osallistuneet (n = 6)

	n	Prosentti
Vaikuttaminen	4	66,7%
Tapahtuman suunnittelu	4	66,7%
Työllistyminen	4	66,7%
Harrastus	5	83,3%
Koulutus	5	83,3%
Muu, mikä?	1	16,7%

Vastaajilla oli mahdollisuus tarkentaa omia vastauksiaan. Tapahtumia, joiden suunnitteluun nuoret kertoivat päässeensä osallistumaan, olivat Nuori kulttuuri-talks, Nuori kulttuuri -festarit, kevät- ja jouluesitykset sekä yhdessä vastauksessa korostettiin, että vastaaja on päässyt suunnittelemaan useampaa tapahtumaa ja sen lisäksi päässyt luomaan myös omia tapahtumia. (LIITE 1.)

Suomen Nuorisoseurat ovat vastausten perusteella työllistäneet aktiiveja monin eri tavoin. Vastauksista ilmeni, että Suomen Nuorisoseurat ovat olleet monelle jopa ensimmäinen työpaikka, joka on voinut edetä pitempi aikaiseen työuraan Suomen Nuorisoseuroilla. Koulutuksista on mainittu useampia eri koulutuksia, joita Suomen Nuorisoseuroissa on järjestetty esim. ohjaaja-, kouluttaja-, yhdenvertaisuus-, Training for trainers- sekä Inclusion is on -koulutuksia. (LIITE 1.)

Harrastuksia koskevien vastausten pääpainona olivat teatteri- ja tanssiharrastus. Osa vastaajista kertoi harrastaneensa Suomen Nuorisoseuroilla varhaislapsuudesta asti. Vaikuttamista on tapahtunut pienimmissä sekä isommissa muodoissa. Vastaajat ovat osallistuneet esim. Nuoret vaikuttajat -hankkeeseen, toimineet mentoreina, olleet mukana oman seuran johtokunnassa, liiton valtuustossa sekä yksi vastaajista oli päässyt juontamaan eduskuntavaalipaneelia ja muotoilemaan eduskuntavaalitavoitteita. Suomen Nuorisoseurat antavat mahdollisuuksia myös kansainväliseen toimintaan. Yksi vastaajista kertoi päässeensä osallistumaan kolmeen nuorisovaihtoon sekä vieneensä oman kansantanssiryhmänsä ulkomaille. Vastauksista selviää, että Suomen Nuorisoseuroilla on tarjottavana monipuolisesti nuoria kiinnostavia osallistavaa toimintaa. (LIITE 1.)

Kysyessämme vastaajilta, miten nuorisoseuratoiminta tukee heidän omaa osallisuuttaan, saimme kattavia ja myönteisiä vastauksia. Nuorisoseurat ovat tarjonneet vastaajille mahdollisuuksia, tukea, koulutusta ja työtä. Seurojen on koettu antavan luottamusta ja uskoa itseensä sekä seurojen toimintaan on ollut helppo tulla mukaan. Nuorisoseuroissa toimiessa on koettu yhteisöllisyyttä, merkityksellisyyttä ja osallisuutta. Yksi vastaajista kertoo, että on saanut vahvan pohjan toimia osallistavana ohjaajana ja opettajana koettuaan itse osallisuutta jo lapsuudesta asti osallistuttuaan seuran toimintaan. Nuorisoseurojen koetaan olevan iso osa omaa elämää. (LIITE 1.)

Kysyessämme kehityskohteita Nuorisoseurojen tarjoamaan osallisuuteen nousi esille alueellisten palveluiden kehittäminen, avoimempi ja saavutettavampi toiminta, hankkeiden ja yhteistyökumppaneiden aktiivinen hakeminen ja erilaisten ihmisten kohtaaminen. Suomen Nuorisoseuroilla on ennestään lukuisia hienoja keinoja osallisuuden edistämiseksi ja niiden tuominen nuorten tietoisuuteen on erityisen tärkeää. (LIITE 1.)

TAULUKKO 2 Vastaajien tyytyväisyys nuorisoseurojen tarjoamiin mahdollisuuksiin osallistua. (n = 6)

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
8,0	10,0	9,0	9,0	54,0	0,9

Vastaajat saivat antaa arvosanan sille, kuinka tyytyväisiä he ovat nuorisoseurojen tarjoamiin mahdollisuuksiin osallistua asteikolla 0–10. Heikoin saatu arvosana oli 8 ja paras arvosana 10. Mediaanitulos oli 9. Vastausten keskiarvo oli 9. Kaikkien vastausten maksimisumma olisi ollut 60 ja vastausten lopullinen summa oli 54. Vastausten välinen keskihajonta oli 0,9. (TAULUKKO 2.)

Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:llä on ollut vuonna 2023 käynnissä Aluehallintoviraston rahoittama nuorisotyötä kehittävä ja nuorten osallisuutta edistävä Real Life link -hanke, joka on toteutettu yhteistyössä Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevien paikallisseurojen (Marinkaisten Nuorisoseuran, Reisjärven Kirkonkylän Nuorisoseuran, Ullavan Ylikylän Nuorisoseuran, Välikylän Nuorisoseuran, Alaviirteen Nuorisoseuran, Salonkylän Nuorisoseuran, Sievinkylän Nuorisoseuran, Sykäräisten Nuorisoseuran, Perhon Kirkonkylän Nuorisoseuran, Ylivieskan Nuorisoseuran, Vetelin Pulkkinen Nuorisoseuran) toimijoiden sekä muiden yhteistyöhenkilöiden ja organisaatioiden kanssa. Hankkeen päätarkoituksena on ollut nuorisoseuratoiminnan kautta edistää nuorten osallisuutta ja tarjota vaikuttamisen kanavia kansalais- ja yhdistystoiminnan saralla. Hankkeen aikana on verkostoiduttu, hyödynnetty laajaa eri alojen tietotaitoa ja osaamista sekä tuotu erilaisista taustoista olevia ihmisiä yhteen. Hankkeen merkitys on ollut erityinen alueellisen nuorisotoiminnan kehittämisessä. Hankkeen avulla on lisätty yhteiskunnallista vaikuttamista, yhteisvastuullisuutta ja osallisuutta. Ilman hankerahoitusta näin merkittäviä edistysaskkeleita ei olisi pystytty maankunnassamme toteuttamaan vuoden aikana tässä mittakaavassa. Real life link – hankkeen myötä nuorisoseuratoiminta on tullut

tunnetummaksi yleisesti, mutta erityisesti nuorten keskuudessa. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry on hankkeen myötä saanut useita uusia yhteistyötahoja, joista on hyötyä tulevaisuudessa. (Kastell-Klapuri 17.11.2023a.)

Olemme olleet opinnäytetyömme osalta käytännön toteutuksessa mukana vain osassa hankkeen toiminnoista, joita vuoden aikana on toteutettu. Helmikuussa 2023 Keski-Pohjanmaan nuorisoseura järjesti nuorille suunnatun suunnittelupalaverin Kälviällä, paikallisella pizzariassa Pekan Pizzassa. Tapaamisessa mukana oli yhteensä 15 nuorta. Vastaavia suunnittelupalavereja ja oppilaitosyhteistyötä tehtiin myös Alaviirteellä, Kokkolassa, Reisjärvellä, Tohollammilla ja Sievissä. Kokoontumisien tarkoituksena on ollut kuulla nuorten ideoita ja saada alustavia suuntaviivoja toiminnalle. (Kastell-Klapuri 2023a.)

Kohtalona Kälviä -viikon Talvitohinat-tapahtuma oli ensimmäinen nuorten osallisuutta edistävä tapahtuma, joka järjestettiin Kälviällä Marttilan Koulun pihapiirissä 15.3.2023. Tapahtumassa osallistujille tarjoutui mahdollisuus osallistua 4H:n organisoimaan lumisotaan, 4H:n ja Marinkaisten Nuorisoseuran luisteludiscoon, tutustua Keski-Pohjanmaan Moottorikerhon jääratapyöriin ja Kokkolan urheiluautoilijoiden jäärata-autoon, paistaa makkaraa sekä tehdä ostoksia 4H:n Safkasankarit-kerhon pop up -kioskissa. Tapahtumassa avustamassa ja tapahtumamaskotteina toimi paikallisia nuoria. (Kastell-Klapuri 2023a.) Hankkeen kautta järjestettiin myös muita osallisuuden, yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin kehittämiseen tähtääviä tapahtumia, kuten Kälviällä nuorille suunnattu maksuton pienpetopyyntikurssi, johon osallistui yhteensä 13 nuorta. Kurssilla perehdyttiin riistanhoidon ammattilaisten opastuksella loukku-pyyntiin perusteisiin, käytäntöihin, luonnon ja eläinten kunnioittamiseen sekä luonnossa toimimiseen. Kurssin myötä välitettiin nuorille arvokasta elävää kulttuuriperinnettä. Metsästys ja riistanhoitotyö ovat osa suomalaista kansanperinnettä ja kestävää luontosuhdetta. (Kastell-Klapuri 2023a.)

Kälviän suunnittelupalaveriin osallistuneiden nuorten ideasta poiki myös yksi kevään suurimmista tapahtumista Kälviällä. Mopomiitti & Eero Syrjänen -stunt show. Mopomiitillä tarkoitetaan mopoilijoiden ja mopoilusta kiinnostuneiden kokoontumista, jotka ovat yleensä laittomia. Poliisin ohjeistuksen mukaan korkean riskin toimintaa ja suuria väkimääriä sisältävät tapahtumat tulisi järjestää organisoidusti vastuu- ja turvallisuusasiat huomioiden. (Kastell-Klapuri 2023a.) Kyseisestä tapahtumasta olemme raportoineet tarkemmin tähän opinnäytetyöhön lu-

vussa 5. Olimme mukana mopomiitin suunnittelussa ja toteutuksessa keväällä 2023. Tapahtumassa ja sen suunnittelussa mukana oli myös koko projektin ajan asiasta kiinnostuneita nuoria, jotka pääsivät kokemaan ja näkemään laillisen mopomiitin toteuttamiseen vaadittavia tapahtuman järjestelyjä. Hankkeen puitteissa on lisäksi järjestetty neljänä perjantaina nuopari-iltoja Alaviirteen Nuorisoseuralla. Projektin myötä Alaviirteellä kunnostettiin biljardipöytä ja hankittiin koripallotelineet nuorten käyttöön. Ullavassa ja Alaviirteellä on myös järjestetty keräilykorttitapahtumia, joissa alan harrastajat saapuivat nuorisoseurantalolle viettämään Magic The Gatherin – Korttipelikokoontumisia. Tapahtumat lisäsivät kohtaamista ja uusien harrastuksien kokeilumahdollisuuksia. Juhannusviikolla Vetelissä Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry järjesti yhteistyössä paikallisseuransa Vetelin Pulkkisen Nuorisoseuran kanssa nuorille suunnatun illanvieron Pulkkisen–Haukilahden nuorisoseurantalolla. Tapahtuman myötä oltiin yhteistyössä myös Vetelin vapaa-aikatoimen, etsivän nuorisotyön ja nuorisovaltuuston kanssa. (Kastell-Klapuri 2023a.) Nuorisotila-iltojen tarkoituksena on ollut tarjota nuorille illanvietto paikka rentoon oleiluun ja pelailuun. Samalla nuorilta on kuitenkin kerätty ideoita ja ajatuksia toiminnasta, jota omalle paikkakunnalle toivottaisiin. Juhannusviikon nuopari-illan yhteydessä saimme kontaktin kolmeen nuoreen, jotka ilmaisivat olevansa innokkaita tapahtuman järjestämiseen. Heidän kanssaan aloitimme syksyllä suunnittelemaan opinnäytetyömme toiminnalliseen tutkimukseen liittyvää tapahtumaa, joka myöhemmin tarkentui Halloween-tapahtumaksi Pulkkisen-Haukilahden nuorisoseurantalolla 28.10.2023. Tämän tapahtuman tarkempi kuvaus on tämän opinnäytetyn luvussa 6.

5 MIKÄ SAA MEIDÄT INNOSTUMAAN?

Innostuminen on yksi olennainen osa osallisuuden kokemusta ja vaikuttamaan pyrkimistä. Osallisuuden toteutumiseksi osallistujan tunne vapaaehtoisuudesta osallistumiseen vaaditaan. Kun osallistuja on innostunut asiasta, johon osallistuu, voidaan ajatella hänen olevan omasta tahdostaan mukana toiminnassa. Mitä innostuminen siis on? Innostus on ennen kaikkea myönteinen tunne, jolla on vahva yhteys tyytyväisyyteen elämässä (Vuorinen 2017). Kyky innostua mielletään joskus lapsekkaaksi ja sitä vähätellään kulttuurissamme usein. Jokainen on saattanut joskus kuulla heiton ”Taisit vähän innostua.” tai muita samankaltaisia kehotuksia ottaa jonkin asian suhteen hieman ”iisimmin.” (Laitio 2022.) Meillä jokaisella on geneettisesti ohjelmoitu kyky innostumiseen. Sen näyttäminen julkisesti vaatii rohkeutta. Pystyisimme kokemaan valtavaa riemua tai suunnatonta surua, ilman että kukaan ympärillämme huomaa päällepäin mitään. Näin vahvojen tunteiden tukahduttaminen on kuitenkin mielelle ja elimistölle raskasta. Tunteiden latistamisen ja tukahduttamisen sijaan tarvitsemmekin siis innostumisen uudeksi kansalaistaidoksi. (Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 15–16.)

Innostumista voidaan pitää onnistumisen ja onnellisuuden kokemusten edellytyksenä. Innostuminen on siis yksi ihmislajin keskeinen elämäntaito. (Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 13.) Innostunut ihminen on energinen ja sinnikäs ja hän jaksaa nähdä vaivaa itselleen tärkeiden asioiden eteen. Innostuminen on polttoainetta luovuudelle ja uteliaisuudelle. Ihminen, joka on innostunut, saa paljon aikaa elämässään (Vuorinen 2017). Ihmisen toimintakykyyn vaikuttaa vahvasti piirre nimeltä resilienssi (Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 15–16). Sillä tarkoitetaan psyykkistä selviytymiskykyä, joustavuutta sekä kykyä kestää vastoinkäymisiä ja etsiä uusia tapoja toimia. Se on siis olennainen osa mielenterveyttä. (Suomen mielenterveys ry 2022; Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 15.) Resilienssiä tarvitaan myös innostumisen säilyttämiseen. Innostuminen ei nimittäin aina johda heti onnistumiseen tai hyötyyn. Vain hyvin pieni osa kaikesta innostumisesta etenee lopulta tuottavaan lopputulokseen. Huippuinnovaatiot vaativat vuosien työskentelyä asian parissa, epäonnistumisia ja taas lisää yrittämistä, eli aiemmin mainittua resilienssiä. Ilman tällaista intohimoa omaan tekemiseen ei maailmaan olisi keksitty edes polkupyörää. (Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 15.)

Innostus, kuten tunteet yleensäkin, tarttuvat tilassa ihmiseltä toiselle (Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 17–18). Koemme, että innostumiseen voi johdatella ja kannustaa. Kun puhutaan osallistamisesta, puhutaan toisten ihmisten aktivoimisesta toimintaan. Toisen ihmisen saaminen mukaan vaatii omaa innokkuutta sekä kykyä välittää omaa tunnettaan. Joskus se vaatii myös tietynlaisen uskottavuuden vastaanottajan silmissä, ja siksi jostain asiasta innoissaan oleva aikuinen ei välttämättä vetoakaan halutulla tavalla nuoriin, vaikka asia itsessään olisikin nuoria kiinnostava ja innostava. Kuitenkin joskus voi riittää, että aikuinen saisi innostettua mukaan edes yhden nuoren, jotta tämä voi innokkuudellaan tartuttaa mukaan myös muita nuoria. Jotta nuoret saataisiin tuntemaan innokkuutta, täytyy heidän saada edistää jotain itselleen tärkeää ja ajankohtaista asiaa.

Siihen, kuinka helposti innostumme asioista, vaikuttaa temperamentti eli luontainen geeniperimän mukana tullut tapamme reagoida ympärillä oleviin ärsykkeisiin (Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 38). Sanaa temperamentti käytetään arkikielessä usein kuvaamaan jonkun räiskyvää persoonaa ja voimakasta ilmaisua. Kuitenkin se kuvaa kaikenlaisia synnynnäisiä käyttäytymis- ja reagoititapoja, joita meillä on. (Mannerheimin lastensuojeluliitto.) Temperamentti ilmenee siinä, miten nopeasti henkilö innostuu asioista, mutta ei taas siinä miten hän innostuessaan käyttäytyy. Tapamme käyttäytyä innostuneena juontaa enemmänkin juurensa saamamme kasvatukseen ja ympäröivään kulttuuriin. Meitä on joskus voitu esimerkiksi kieltää olemasta liian innoissamme tai kehoitettu pysymään rauhallisina tilanteissa, joissa olemme kokeneet innokkuutta. Tämä voi osittain vaikuttaa siihen, miten vastaavissa tilanteissa käytäydymme nykyäänkin. Nämä geeniperimän mukana tulleet sekä ympäristön kautta opitut tavat muodostavat yhdessä persoonallisen tavan toimia, eli oman persoonallisuutemme. (Aalto-Setälän & Saarinen 2014, 38.)

Temperamenttityypit on aikoinaan jaettu kolmeen pääluokkaan: helppoihin, haastaviin ja hitaasti lämpeneviin (Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 38; Mannerheimin lastensuojeluliitto). Helppoja ovat sosiaaliset, myönteiset ja ennustettavissa olevat piirteet ja haastavia taas näiden vastakohdat. Keskeisimmät innostukseen vaikuttavat temperamenttitekijät ovat osa meitä kaikkia, mutta erilaisilla painoarvoilla. Tällaisia innostavia temperamenttitekijöitä ovat esimerkiksi aktiivisuus, sosiaalisuus, keskittymiskyky, sopeutuvuus, sinnikkyys ja elämyshakuisuus. (Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 38–39.) Erilaisia temperamenttityyppejä omaavien nuorten osallistaminen on yksilökohtaisesti joko helpompaa tai haastavampaa. Toiset nuoret

ovat luontaisesti innostuneita ja aktiivisia, ja heillä on toteutettavia ideoita paljon omasta takaa, jolloin heitä tarvitsee vain kannustaa ja mahdollistaa toimintaa. Tiedämme että Osallisuutta kaipaavat kuitenkin myös ne nuoret, joista innostus ei näy ulospäin. Se, vaikuttaako nuori silmissämme innostuneelta, ei kerro varmuudella siitä, onko hän innostunut. Hän ei ehkä vain näytä sitä tavalla, jolla haluaisimme sen nähdä. Emme voi vaatia nuorta näyttämään tunteitaan itse haluamallamme tavalla, voimme vaan kuunnella, kysyä ja joskus yrittää tulkita asiaa rivien välistä. Jo sitä, että saadaan nuori mukaan toimintaan omana itsenään, on pidettävä onnistumisena.

5.1 Tekijät innostuksen esteenä

Taipumus mielipahaan ja sopeutumattomuuteen mielletään usein haastavaan temperamentti-tyyppiin. Näyttää että mikään ei tunnu hyvältä, kaikki ahdistaa ja tunnelma menee nopeasti pilalle. Tunne saattaa tarttua myös asiasta innoissaan olleisiin henkilöihin ympärillä. Kyse ei ole tietoisista valinnoista olla vaikea ja aiheuttaa mielipahaa ympärilleen, vaan selkärangasta nousevista reagoititavoista tilanteisiin. Näistä tunteista voi itsetutkiskelun myötä tulla tietoiseksi ja harjoittaa omaa käyttäytymistään luontaisen toimintatavan päälle. Sen sijaan että asettuu tilanteissa vastahakoiseksi, voi harjoitella sanomaan, että tarvitsee aikaa miettiä ja seuraila tilannetta. (Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 41–42.) Innostus asiaan voi tulla helpommin, kun tuntee, että on saanut itse päättää miten ja milloin osallistuu. Jos osallistuminen taas ei tunnu mitenkään hyvältä, täytyy tilan olla turvallinen myös kieltäytymiseen. Painostamisen ja innostamisen raja on häilyvä, joten osallistavan aikuisen tulee osata tulkita nuorten tunnetiloja ja toimia sensitiivisesti.

Ihmismieli rakentuu osin vuorovaikutuksessa, mutta rakennamme sen itse. Toisten ajatukset ja asenteet eivät leimaannu meihin suoraan, vaan havaittuamme tilanteet prosessoimme niitä ensin sisällämme. Kanssakäymisen vaikutukset vaikuttavat meihin yksilöllisesti. Toisaalta ihmisen myös luonnostaan pyrkii tulemaan toisten kaltaiseksi. Teemme huomioita toisten käyttäytymisestä, puhetavasta tai valinnoista, joita voimme valikoivasti sisällyttää omaan toimintaamme ja persoonaamme. Pyrimme löytämään muista samaistumispintaa ja tulemaan toisille samaistuttavaksi (Toskala 2000, 20). Nuorille laumassa kulkeminen on hyvin luontaista. Muiden hyväksynnän saaminen luo turvaa ja kohottaa omaa itsetuntoa. Joskus voi olla haastavaa näyttää omia kiinnostuksenkohteitaan, jos kaveriporukassa muut eivät innostukaan samankaltaisista asioista.

Temperamenttimme lisäksi on muitakin ihmisyyteen liittyviä taipumuksia ja käyttäytymismalleja, joita kutsutaan usein merkityksenantojärjestelmiksi. Nämä taipumukset näkyvät meidän jokaisen toiminnassa erilaisilla painotuksilla, mutta ylikorostuneina ne vaikeuttavat merkittävästi kykyämme innostua. (Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 42.) Ensimmäinen näistä taipumuksista on turvallisuushakuisuus. Liian turvallisuushakuisen ihmisen on vaikea luopua vanhoista hyväksi todetuista toimintamalleista. Ihmisen on vaikea innostua uusista asioista, sillä uudet asiat tuntuvat hänestä suhteettoman suurilta uhilta ja epäilykset ottavat hänestä vallan innostumisen sijaan. Taipumuksista toinen on kontrollihakuisuus. Siinä on kyse usein asioiden ennustettavuudesta ja hallinnasta. Henkilöllä saattaa olla innostusta asioihin, mutta tällainen tunteiden vietäväksi joutuminen voi jälkikäteen tuntua virheeltä, jonka korjaamiseksi omaa elämää ja toimintaa tulee jatkossa kontrolloida vieläkin tiukemmin. Kolmanteen ryhmään kuuluvat itsetuntohakuiset henkilöt. Liikaa tähän taipuvalaiset henkilöt arvioivat jatkuvasti omaa riittämättömyyttään muiden silmissä. Riskien ottaminen pelottaa ja virheiden tekemiseen ei ole varaa. Itsetuntohakuinen ihminen innostuu asioista pinnallisesti jälkijunassa, kun kasvojen menetys ei enää uhkaa häntä. Neljännes taipumus on liittymishakuisuus. Sen vallassa oleva henkilö pohtii etupäässä aina muiden hyväksyntää. Joukkoon kuuluminen on korostuneen tärkeää. Uhkia ulkopuoliseksi jäämiselle on nähtävissä hyvinkin pienissä kokemuks- ja näkemyseroissa, joita voimakas innostus voi luontaisesti saada aikaan. (Aalto-Setälä & Saarinen 2014, 42–43.)

5.2 Innostumisesta onnistumiseen

Meitä ihmisiä yhdistää palava halu onnistua. Koski & Miettinen (2018, 15) Määrittelevät teoksessaan Onnistumisen taito onnistumisen siten, että ihminen saavuttaa vihdoin jotain sellaista, jota on tavoitellut, josta on haaveillut ja jonka kokee itselleen tärkeäksi. Onnistumiseen liittyy aina henkilön oma halu, motivaatio ja tavoite. Onnistuminen tuntuu kehossa. Se on syvä, miellyttävä tunne, joka voidaan nähdä päämäärän saavuttamisena. Ennen onnistumista ihminen saattaa kohdata vastoinkäymisiä, mutta tappiot voivat olla myös suuri motivaation lähde jatkaa ja yrittää uudelleen. Epäonnistuminen voidaan nähdä polttoaineena kehittymiselle, se voi myös lisätä tarvetta näyttää muille ja itselleen. Onnistuminen vaatii innostumista ja innostuksen pysymistä yllä. Onnistuminen on mahdollista samalla tavalla meille kaikille.

Meistä jokainen pystyisi tekemään paljon enemmän ja paljon paremmin, kuin mitä arjessamme saamme aikaiseksi tai mihin uskomme pystyvämme. (Koski & Miettinen 2018, 15.)

Onnistumisen näkökulmasta on tärkeää, että ihminen uskaltaa haaveilla ja unelmoida. Unelmat saavat olla suuria, eikä niiden tarvitse olla edes realistisia. Isoja ja epärealistisiakin unelmia voi pilkkoa osiin ja niiden pohjalta voidaan rakentaa konkreettisia tavoitteita, joita kohti on mahdollista edetä. (Koski & Miettinen 2018, 21–22.) Osallistaessa nuoria aikuisten ohjaajien olisi hyvä kartoittaa nuorten omia unelmia ja kannustaa unelmointiin. Unelmia voidaan kartoittaa ja luoda erilaisissa järjestetyissä työpajoissa. Tällainen toimintatapa voisi olla toimiva osallisuusprojektin lähtökohta. Kun nuoret ovat miettineet omia unelmiaan, heihin voi syttyä palo ja innostus. Kun yhdessä mietitään unelmia ja konkreettisia tavoitteita niiden saavuttamiseksi, voi toiminnassa ilmetä myös nuorten jakamia yhteisiä unelmia, joiden tavoittelemisen yhdessä voisi olla mahdollista ja innostavaa.

Mielemme on taitava rajaamaan asioita mahdollisuuksiemme ulkopuolelle. Asioita saattaa jättää tekemättä uskomalla vain siihen, etteivät asiat ole mahdollisia, tai että ainakaan ne ei ole mahdollisia juuri minulle. Jos omiin mahdollisuuksiin ei riitä uskoa, ei tarvitse edes yrittää ja jos ei yritä ei voi onnistua. Onnistumisen näkökulmasta on tärkeää, että ihminen tuntee itseään riittävällä tasolla, osaa arvioida omia vahvuuksiaan, suhtautuu itseensä myötätuntoisesti ja hyväksyy omat heikkoutensa eikä anna keskeneräisyyksien vaikuttaa pyrkimyksiinsä päästä tavoitteisiin. Kun ihminen uskoo itseensä ja osaamiseensa, hän yleensä myös yrittää enemmän ja taidot kehittyvät. Kun taidot kehittyvät, itseluottamus kasvaa. Itseluottamus taas lisää yritteliäisyyttä, ja näin myönteisen oppimisen kehä on valmis. (Koski & Miettinen 2018, 23.)

6 KÄLVIÄN MOPOMIITTI

Opinnäytetyössämme tutkimme nuorten osallisuutta sekä sitä, millaista yhteistyötä Keski-Pohjanmaan nuorisoseura ry tekee eri toimijoiden kanssa. Nuorten omien ideoiden ja ajatusten kuuleminen on tärkeää, jotta toiminnasta saadaan sen näköistä, että nuoren oma panos näkyy lopputuloksessa. Opinnäytetyössämme tutkimme edellä mainittuja asioita toiminnan kautta. Toiminta keskittyy kahteen erilliseen tapahtumaan, joista ensimmäinen oli Kälviällä järjestetty mopomiitti, jonka suunnittelussa ja järjestämisessä olimme mukana keväällä 2023. Mopomiitti on osa aluehallintoviraston rahoittamaa Real life link -hanketta.

6.1 Suunnittelu

Aloitimme mopomiitin suunnittelun alkukevällä 2023. Tapahtuman idea on tullut nuorilta itseltään ja se on lähtöisin Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n järjestämästä pizzaillasta, jossaideoitiin Kälviälle järjestettävää toimintaa/tapahtumaa. Nuorten yhtenä toiveena nousi esiin idea siitä, että Eero Syrjänen olisi saatava Herlevin suoralle. Eero Syrjänen on sosiaalisessa mediassa nuorten keskuudessa tunnettu stunt-kuski, joka jakaa sosiaalisessa mediassa videoita moottoripyörällä temppuilustaan. Idea on saattanut olla alun perin jonkinlainen vitsi, jonka toteutumiseen nuorella ei välttämättä ole heti ollut uskoa. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:N toiminnanohjaaja Jonna Kastell-Klapuri otti asian tosissaan ja oli yhteydessä Eero Syrjaseen, joka suostui esiintymään tapahtumassa. Tapahtumaa ryhdyttiin työstämään yhdessä paikallisten nuorten, Keski-Pohjanmaan moottorikerhon, Välikylän Nuorisoseuran ja Alaviirteen Nuorisoseuran edustajien kanssa.

Aluksi nuoria oli haastavaa saada aktivoitumaan ja tulemaan mukaan suunnitteluun. Ensimmäisellä kerralla, kun olimme mukana suunnittelussa, paikalla oli meidän aikuisten lisäksi vain yksi nuori. Tämän yhden paikalle tulleen nuoren kanssa kokoustettiin ja hän pääsi täyttämään poliisille ilmoitettavaa pelastussuunnitelmaa. Samassa tapaamisessa hän myös kertoi tulevasta TET-jaksostaan ja kysyi, pääsisikö tekemään TET-harjoittelunsa Keski-Pohjanmaan nuorisoseura ry:ssä.

Yhden aktiivisen nuoren läsnäolo tapahtumansuunnittelussa olisi ollut tarpeeksi painava syy jatkaa tapahtuman suunnittelua, mutta yritimme vielä houkutella lisää nuoria mukaan suunnitteluun tarjoamalla kokouksen yhteydessä pizzat paikallisesta pizzeriasta Pekan Pizzasta. Seuraavalla suunnittelutapaamisella paikalla olikin 12 nuorta. Huomasimme, että isommalle ryhmälle tarkempi suunnitelma kokouksen etenemiseksi ja vastuualueiden jako olisi ollut kannattavaa. Paikalla oli paljon nuoria, mutta oli vaikeaa saada selville heidän ajatuksiaan. Moni tuli todennäköisesti paikalle pizzan takia, joten huolellisemmin suunniteltu kokous olisi saattanut saada heidät innostumaan asiasta enemmän. Myös jonkinlaisella ”puolipakollisella”, pienellä vastuutehtävällä tai seuraavaan kertaan valmistautumalla olisi suurempi osa nuorista saattanut tuntea jonkinlaista merkityksellisyyttä omalla osallistumisellaan ensi kertaan. Monelle nuorelle pizzan syönnin lisäksi osallistuminen saattoi jäädä vain yleiseksi keskusteluksi tulevasta tapahtumasta. Oma rooli ja merkitys ei välttämättä auennut riittävästi.

Suunnittelussa on ollut pääasiallisen tarkoituksena osallistaa nuoria tapahtuman suunnittelun eri vaiheisiin kuten erilaisten lupahakemusten tekoon, tapahtuman mainostamiseen sekä tapahtuman yleiseen järjestelyyn. Suunnittelussa oli parhaimmillaan mukana 12 nuorta, mutta aktiivisia koko projektissa mukana olleita nuoria oli noin 3. Nuorten lisäksi tapahtumasuunnittelussa oli ajoittain mukana eri tahojen toimijoita. Esimerkiksi tapahtumaan tuleva paikallinen nuori DJ sekä pelastuslaitoksen edustaja.

Alkuperäisestä ideasta poiketen tapahtumaa ryhdyttiin suunnittelemaan toteutettavaksi Team Herlevin pihapiirissä. Syrjäsen esityksen yhteydessä päätettiin toteuttaa myös laillinen mopomiitti. Eero Syrjäsen lupautui tulemaan paikalle lauantaina 13.5.2023 järjestettävään mopomiitti-tapahtumaan. Tapahtumaa rakennettiin Syrjäsen oman esityksen ympärille, mutta tapahtumassa oli tarjolla myös nuorille mahdollisuus osallistua itse ajamiseen omalla mopollansa sekä tapaamaan muita asiasta kiinnostuneita nuoria.

Kevään aikana nuoria karsiutui pois suunnittelusta, mutta kuitenkin muutamia jäi myös aktiivisesti mukaan järjestelyihin. Nuorista alkoi pikkuhiljaa tapahtuman lähestyessä heijastumaan suurempi innostus ja vastuunotto. Viimeisessä suunnittelutapaamisessa Kokkola-lehti kävi haastattelemassa järjestystiimiämme Team Herlevin pihapiirissä. Oli ilahduttavaa nähdä, kuinka itsevarmasti nuoret esittelivät tapahtumaa toimittajalle omien kokemustensa kautta.

Tapahtuman suunnittelu toteutettiin pääasiassa Kälviällä paikallisessa pizzeriassa Pekan Pizzassa. Pekan Pizzassa oli hyvä mahdollisuus varata suunnitteluun oma kabinetti. Tapahtuman suunnittelun ajan meillä oli käytössä myös WhatsApp-ryhmä, jossa ideat, ajatukset ja informaatio jaettiin pitkin kevättä. Se on ollut mielestämme paras mahdollinen tapa tavoittaa suunnittelussa mukana olevat nuoret ja muut tahot nopeasti sekä tarpeeksi matalankynnyksen alusta nuorille kertoa heränneitä kysymyksiä ja ajatuksia tapahtumaan liittyen.

Tapahtuman suunnittelussa ja toteutuksessa yhtenä suurimpana motivaatiotekijänä nuorille oli Eero Syrjänen. Huomasimme, että Syrjänen on mopoikäisille nuorille eräänlainen esikuva. Syrjäsen lisäksi monia nuoria kiinnosti se, miten voidaan tehdä jostain laittomasta laillista. Esimerkiksi tapahtumassa omalla mopolla ajelu ja temppuilu ei rajoittunut pelkästään mopokortin omaaviin nuoriin, vaan siihen sai osallistua myös kortiton ajaja vanhempien suostumuksella ja valvonnassa. Mopomiitit ovat lähtökohtaisesti laittomia nuorten kokoontumisia, joissa nuoret temppuilevat ja kaahailevat. Moni mopomiitti joudutaankin keskeyttämään poliisien toimesta. Suunnittelussa pohdimme sitä, olisiko moottoripyöräpoliisilla ollut mahdollisuutta tulla tapahtumaan esittelemään omaa moottoripyöräänsä. Se, että tämän kaltaisessa tapahtumassa olisi ollut mukana moottoripyöräpoliisi, olisi voinut antaa nuorille positiivisen kuvan poliisista yleisesti. Monet mopoikäiset nuoret pitävät poliisia niin sanotusti heidän vihollisenaan, vaikka sitä poliisi ei ole. Poliisin positiivinen läsnäolo olisi voinut purkaa tätä ennakkoluuloa. Moottoripyöräpoliisin mukaan kutsuminen jäi lopulta suunnittelun tasolle.

Tapahtuman toteutumiseksi nuorten panos suunnittelussa oli merkityksellisin asia. Osallisuuden tavoitteet täyttyivät, sillä nuoret, jotka olivat mukana, olivat selvästi mukana omasta halustaan. Tapahtumasta tuli nuorten näköinen, sillä aikuisilla vastaavasta tapahtumasta ei ollut alun perin kokemusta tai tietoa. Myös ne nuoret, jotka eivät ehkä ehtineet innostua valmistelujen vaatimista tehtävistä saivat mahdollisuuden osallistua kevään aikana suunnitteluun sellaisella panoksella kuin itselle sopii.

6.2 Toteutus

Tapahtumapäivänä tapahtuman suunnittelussa mukana olleet nuoret tekivät aktiivisesti töitä tapahtuma-alueen pystyttämiseksi. Yksi heistä toimi tapahtuman avauspuheen pitäjänä, ja koko tapahtuman ajan he auttoivat monenlaisissa juoksevilla asioissa. Tärkeää oli, että he saivat myös oleskella ja nauttia tapahtumasta yhdessä kavereidensa kanssa olematta kiinni missään varsinaisessa työtehtävässä. Nuorille tarjottiin mahdollisuutta esimerkiksi pitää myyntikojua, mutta velvollisuutta siihen ei ollut. Nuoret olivat mielellään apuna kahvin keitossa ja hetkellisesti yksi heistä oli sijaistamassa Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n myyntikojulla.

Tapahtumassa mukana oli useampia satoja ihmistä, mutta koska kävijöitä ei laskettu, tarkalleen ei voi sanoa, kuinka suuresta tapahtumasta lopulta oli kyse. Tapahtuma sai kiitosta erityisesti siitä syystä, että paikallisille nuorille pojille oli järjestetty mielekästä toimintaa. Syrjäsen show sai tapahtumaan mukaan yllättävän monipuolisen yleisön. Pelkkä mopomiitti olisi tavoittanut oletettavasti ainoastaan mopoikäisiä nuoria, mutta esityksen johdosta paikalle saapui kaiken ikäisiä ihmisiä, jotka tulivat paikalle ystävineen ja perheineen.

Toivotun Eero Syrjäsen esiintyminen, meet and greet -tapahtuma, mopojen arvostelukilpailu, musiikki sekä Kokkolan urheiluautoilijoiden osallistujille tarjoama tilaisuus ajaa kilpaa RC-autoillaan olivat merkittäviä tapahtuman tunnelman luoja koko kattavaa yleisöä ajatellen. Erityisesti nuorille oli tapahtumassa tarjolla mahdollisuus esitellä omia ajotaitojaan suljetulla alueella kaahaillen, ”keulien” ja ns. kumia poltellen. Moni nuori vaikutti odottavan tätä mahdollisuutta esitellä omia ajotaitojaan. Suljetulla alueella järjestetyssä tapahtumassa kaahailu ja temppuilu ovat laillisia. Tämän mahdollisuuden ansioista kukaan ei puuttunut siihen, mitä nuoret tekevät rajatulla alueella, kuitenkin turvallisuus huomioiden. Tapahtuma-alueella Team Herlevin pihapiirissä saimme luvan polttaa kumia. Yleisesti ”kumin polttaminen” eli mopon takarenkaan ”sudittaminen” asfaltilla on kiellettyä johtuen siitä aiheutuvasta savusta ja jäljistä, jotka jäävät asfalttiin. Myönnetty lupa oli tapahtumamme järjestämisen kannalta monia asioita helpottava tekijä. Ilman kuminpolttolupaa Syrjäsen esiintymille ja nuorten mopoilulle olisi tullut asettaa tarkempia rajoituksia.

Mopojen arvostelukilpailu teki tapahtumasta ikimuistoista niille nuorille, jotka voittivat yleisön edessä idolinsa julistamia palkintoja. Syrjänen jakoi tapahtumassa kolme palkintoa, jotka olivat ”mintein” eli siistein -, omaperäisin- ja rumin mopo sekä tapahtumaan pisimmän matkan tulleen Teräspakara -palkinnon. Lisäksi Instagramissa käytiin tulevaa äitienpäivää enteilevä

”Mopomutsi” -arvonta, jonka voittaja tuli lunastamaan palkintonsa tapahtumassa Keski-Pohjanmaan nuorisoseuran myyntikojuilta. Palkinnot olivat pääasiassa mopojen ”tuunaamiseen” liittyviä asioita kuten kädensijat, polttimot, vilkut, rekisterikilventeline, maalit, pesuaineet sekä lisänä huomioliivi. Palkintoja sponsoroivat monet eri yritykset, joita olivat muun muassa Tarvikekeskus ja Varaosakeskus. Erilaisia lahjakortteja palkinnoksi lahjoittivat CAP-Autokoulu, pizzeria Pekan Pizza sekä Terveystoimintala Johanna. (Kastell-Klapuri 2023a.)

Tapahtuma kokonaisuudessaan oli varmasti ikimuistoinen monille muillekin osallistujista. Oli hienoa nähdä, kuinka nimenomaan nuorille pojille kohdennetulla tapahtumalla saatiinkin luotua yhteyttä eri sukupolvien välille. Tapahtuma oli myös loistava tilaisuus monille eri yrityksille saada näkyvyyttä ja myyntiä. Tapahtumassa oli mukana myyntikojuja ja sponsoreita, jotka lahjoittivat esimerkiksi mopojen arvostelu- ja arvontapalkintoja. Tapahtumassa oli esillä myös vanhempia moottoripyöriä ja mopoja, joita tapahtumaan oli tuotu näytille.

Tapahtuma oli meille järjestäjinä mieleenpainuva, monipuolinen, uudenlainen ja täysin oman osaamisalueemme ulkopuolella. Tapahtumasta jäi hyvä ja kiitollinen olo ja osallistujat selvästi kunnioittivat tapahtumaa ja käyttäytyivät asiallisesti sekä siististi. Tapahtumassa ei ollut merkillepantavia järjestyshäiriöitä.

Mopomiitissä oli mukana Ankkuritiimin nuorisotyöntekijä Viljami Kinnunen, jolta saimme sähköpostihaastattelun liittyen tapahtuman onnistumiseen. Kinnunen (15.5.2023) kertoo, että itse tapahtuma oli päällisin puolin hyvin järjestetty. Hänen mukaansa tapahtuman alun liikennejärjestelyt olivat toimivat, tapahtuman runko oli hyvä ja ohjelma sellainen, joka herättää kiinnostusta. Hänen mukaansa jatkoa ajatellen tapahtuma-alueen laajuus ja mopoparkin selkeämpi erottaminen toiminnallisesta alueesta olisi hyvä ennakoida samoin se, miten nuoria saisi osallistumaan enemmän ajo-osuuteen. Hän myös toteaa, että tapahtuman aikainen äänentoisto tuotti hankaluuksia ja lähempänä tapahtuman loppua nuoret alkoivat villiintymään, mikä näkyi tapahtuman jälkeen tapahtuma-alueen ulkopuolella. Hän kertoo, että tapahtumassa ohjeistettu ”keulintasuoja” jäi mopoille hieman lyhyeksi.

Kinnunen (2023) kertoo, että paikalle saapui paljon nuoria ja mopoja ja että tapahtuman järjestelyissä oli mukana nuoria. Hän toteaa, että oli hienoa nähdä, kuinka nuoret kiillottivat mopojaan arvostelukisaa varten ja miten he esittelivät omia ajotaitojaan. Itse tapahtumassa

nuorten oma panostus sen järjestämiseen näkyi vähän, mutta tapahtumassa alkupuhe ja musiikki olivat nuorten esittämiä. Ohjelmasta huomasi, että se oli nuorekas sekä sen antoi kuvan siitä, että nuoret olivat päässeet vaikuttamaan siihen. Kinnunen (2023) kertoo, että stunt-ajo, ”keulintasuora” sekä mopoarvostelu ovat sellaisia, jotka jatkossa voisivat kiinnostaa nuoria. Hänen mukaansa onnistuneinta tapahtumassa oli mopoarvostelu sekä taitava stunt-ajo.

Nuorten käyttäytyminen tapahtumassa oli pääosin sellaista kuin voisi kuvitella. Suurimmalla osalla käyttäytyminen oli asiallista, mutta loppua kohden nuorten ”villiintyminen” näkyi kuten osattiin olettaa. Tapahtuman ajoalueella olevat ohjeet tuntuivat liian ankarilta, mutta alueen ulkopuolella, etenkin tapahtuman loppua kohden, liian löysiltä. Yleisesti tapahtuman toteutuminen oli hienoa ja sen jatkuvuus voisi synnyttää alueelle hyvää mopomiittikulttuuria. Tapahtuma oli myös hyvä ja rohkea avaus virallisille mopomiiteille, sillä epäviralliset voivat helpommin riistäytyä käsistä. Tapahtumassa oli paljon nuoria, jolla oli hauskaa, ja olisi toivottavaa, että virallisille mopomiiteille saadaan jatkoa. (Kinnunen 2023.)

7 PULKKISEN-HAUKILAHDEN HALLOWEEN-TAPAHTUMA

Toisena tapahtumana järjestimme Vetelissä Pulkkisen-Haukilahden nuorisoseurantalolla halloween-teemaisen tapahtuman. Tapahtuma oli luonteeltaan täysin erilainen kuin Kälviällä järjestetty mopomiitti, mutta osallisuuden kannalta tavoite oli sama. Myös tässä tapahtumassa pyrimme kuulemaan nuorten omia ajatuksia ja ideoita sekä tavoittamaan eri toimijoita yhteistyötä ajatellen. Kuten mopomiitti, halloween- tapahtuma järjestettiin pienemmällä paikkakunnalla, jotta paikalliset nuoret saisivat oman äänen kuuluviin sekä tapahtumaa omalle paikkakunnalleen.

7.1 Suunnittelu

Kesäkuussa 2023 kävimme pitämässä POP-up nuorisotilailtaa Vetelin Pulkkisen-Haukilahden nuorisoseurantalolla. Tavanomaisen nuorisotilailan lisäksi tavoitteenamme oli saada paikallisilta nuorilta ajatuksia mahdollisesta syksyllä järjestettävästä tapahtumasta kyseisellä nuorisoseurantalolla. Toiveena oli myös löytää tapahtuman suunnittelusta kiinnostuneita nuoria mukaan tapahtuman järjestelyihin. Nuorilta tuli useita toiveita, joita olivat esimerkiksi Kuuma-yhteen keikka, disco ja kotieläinnäyttely, johon saisi tuoda oman ponin ja muita kotieläimiä. Kokosimme ajatuksia ylös ja Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n toiminnanohjaaja otti tapahtuman suunnittelusta kiinnostuneiden nuorten yhteystiedot ylös. Lupasimme lähettää heille viestiä asiasta kesän lopulla.

Elokuun lopulla loimme WhatsApp-ryhmän, johon saimme mukaan kolme tapahtumansuunnittelusta kiinnostunutta paikallista nuorta, joita tapasimme ensimmäisen kerran lokakuun alussa Pulkkisen-Haukilahden nuorisoseurantalolla. Aloimme yhdessä Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n ja paikallisten nuorten kanssa suunnittelemaan syksyn tapahtumaa. Ajatuksenamme oli löytää mukaan lisää nuoria Vetelistä ja mahdollisia yhteistyökumppaneita muista paikallisista organisaatioista.

Päädyimme suunnittelemaan halloween-teemaista tapahtumaa nuorten toiveesta ja heidän ideoistaan. Nuoret pääsivät jo ensimmäisellä tapaamiskerralla suunnittelemaan alustavaa mainosta tapahtumasta sekä ideoimaan sen ajankohtaa ja toimintaa. Mietimme myös tapahtuman ikäraja, joka lopulta kohdentui kahteen eri osioon, alakoululaisten ja yläkoululaisten

vuoroihin. Nuoret esittivät paljon ideoita erilaisista toimintarasteista, kilpailuista ja aktiviteeteistä, joita tapahtumaan voisi sisällyttää. Tapaamisen lopuksi annoimme nuorille mahdollisuuden vaikuttaa itse tapahtuman koristeiden ja muiden tarvittavien materiaalien hankintaan. He saivat myös halutessaan vapaa-ajallaan askarrella koristeita itsenäisesti, mikäli olivat siitä kiinnostuneita.

Seuraavaksi olimme yhteydessä seurakuntaan ja Vetelin keskuskouluun. Koulun kautta saimme yhteyden Vetelin vapaa-aikapäällikköön Jaakko Kinnuseen, joka innostui osallistumaan mukaan tapahtumaan yhdessä Vetelin nuorisovaltuuston kanssa. Lisäksi mukaan tulivat myös partio sekä Perhonjokilaakson kuvataideyhdistys. Kinnusen kanssa ryhdyimme mainostamaan tapahtumaa Vetelin keskuskoulun kahvioon. Kouluvierailun kautta saimme mukaan myös yhden Vetelin yläkoulun luokan, joka lupautui pitämään kioskia tapahtumassa. Heidän tavoitteenaan oli kerätä samalla rahaa luukkaretkirahastoon. Koulun kahviota pitämässä oli myös seurakunnan nuorisotyöntekijä, jonka kanssa keskustelimme tapahtumasta. Seurakunnan edustajaa emme kuitenkaan saaneet lopulta mukaan tähän tapahtumaan resurssien vähäisyydestä johtuen. Myös tapahtuman Halloween-teema puhututti ja saimme hyvän keskustelun aikaan pyhäinpäivän ja Halloweenin perinteistä.

Tapahtumasta pidimme yhden Teams-kokouksen, jossa oli mukana meidän lisäksi Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n toiminnanohjaaja, Vetelin vapaa-aikapäällikkö, Vetelin koskenkävijöiden eli partion edustaja, Vetelin nuorisovaltuuston edustaja, Yläkoulusta osallistuvan luokan luokanvalvoja sekä veteliläisiä nuoria. Teams-kokouksessa kävimme läpi tapahtumaa sekä yleisiä käytännön järjestelyitä, kuten aikataulua. Suunnittelussa pyrimme siihen, että jokainen tekijä saa vaikuttaa omaan osuuteensa tapahtumassa. Teams-kokouksessa esiin tulleita ideoita olivat esimerkiksi Nerf-aseammunta, pakohuone, poniratsastus, disco sekä makkaran paistaminen kodalla. Osallistujille annettiin myös mahdollisuus suunnitella discoon pohjasoittolistaa, mutta kukaan osallistujista ei osoittanut kiinnostusta siihen.

7.2 Toteutus

Halloween-teemainen tapahtuma toteutettiin 28.10.2023 eli viikonloppuna, jolloin Suomessa monessa paikassa vietettiin halloweenia. Alun järjestelyissä oli mukana useita nuoria Vetelin

keskuskoulusta sekä nuorisovaltuusto. Jokaisella oli oma tehtävänsä tapahtumassa. Tapahtumassa oli useita toimintarasteja, joissa osallistujat saivat vapaasti kulkea. Tapahtuma sisälsi Nerf-ase ammuntaa, josta voi voittaa pieniä palkintoja, muumiointikilpailun, kasvomaalien tekoa, nuorisovaltuuston ylläpitämän tunnistustehtävän, Vetelin vapaa-aikapäällikön järjestämän pakohuoneen, discon, yläkoululaisten järjestämän kioskin ja paikallisten nuorten organisoiman poniratsastuksen. Perhunjokilaakson kuvataideyhdistys kokosi oman Harry-Potter toimintapisteen ja partio myi ulkona kodassa makkaraa ja lettuja. Tapahtumassa oleellista oli myös halloween-teemainen pukeutuminen, johon moni osallistuja olikin panostanut.

Alkuillasta oli alakoululaisille suunnattu vuoro. Nerf-aseammunta ja pakohuone olivat alakoululaisten keskuudessa suosittuja. Pakohuoneen suosio aiheutti monille osallistujille ikävän tunnelman, sillä moni vietti jonossa koko illan eikä lopulta päässyt suorittamaan tehtävää ollenkaan. Osallistujille suositeltiin muita tapoja viettää aikaa tapahtumassa, mutta moni jäi siitä huolimatta jonottamaan pakohuoneeseen. Alakoululaisia tapahtumassa oli muutamia kymmeniä ja osa oli tullut paikalle perheidensä kanssa. Vetelin keskustasta alakoululaisille oli järjestetty oma bussikuljetus tapahtumaan, joka toi myös kauempaa osallistujia paikan päälle. Järjestetty bussikuljetus oli todella hyvä ajatus sekä se todennäköisesti madalsi kynnystä tulla tapahtumaan pidemmän matkan päästä. Itse Pulkkisen-Haukilahden nuorisoseurantalo on noin 20 kilometriä Vetelin keskustasta. Partion pitämä makkaranpaistopiste oli sijainniltaan hieman erillään muusta tapahtumasta. Osa perheistä kävi ostamassa lettuja ja makkaraa pois lähtiessään, mutta makkaranpaistopisteen sijainti vaikeutti selvästi myyntiä tapahtuman aikana. Sisällä oleva kioskki taas myi alakoululaisten vuorolla hyvin.

Yläkoululaisille suunnattu vuoro alkoi alakoululaisten vuoron jälkeen. Odotettavissa oli, että yläkoululaisia tulee tapahtumaan vähemmän kuin alakoululaisia. Yläkoululaisten vuorolla disco oli kaikista suosituin aktiviteetti. Aiemmin kasvomaalauspiesteellä toiminut nuori halusi illan aikana siirtyä soittamaan musiikkia discossa, koska musiikin soittaminen innosti häntä enemmän eikä kasvomaalauspiesteellä ollut yläkoululaisten vuorolla kävijöitä. Hän pääsi soittamaan musiikkia ja ottamaan vastaan muilta nuorilta tulevia musiikkitoiveita. Tekemäämme pohjasoittoa ei lopulta tarvittu, koska biisitoiveita nuorilta tuli koko illan ajan. Nuoret tykkäsivät siitä, että pääsivät vaikuttamaan soitettavaan musiikkiin. Myös monet tapahtumaa järjestämässä olevat nuoret vapautuivat toimintapisteiltään ja pääsivät rennommin osallistumaan iltaan. Huomasimme, että Nerf-ase ammunta oli molemmille ikäryhmille mieluisa, vaikka yläkoululaisia siinä kävikin vähemmän.

Alakoululaisia verrattuna yläkoululaisiin oli tapahtumassa enemmän ja huomasimme, mitkä tekijät innostavat eri ikäisiä. Esimerkiksi alakoululaiset olivat enemmän innoissaan toiminnallisesta ohjatusta toiminnasta, kun taas yläkoululaiset viettivät aikaa enemmän omissa porukoissaan. Loppuillasta yläkoululaiset alkoivat enemmän innostua discosta. Kokonaisuudessaan tapahtumaan osallistui muutamia kymmeniä nuoria, mikä oli odotettavissa. Yhtenä haastavana tekijänä voi olla tapahtumapaikan kaukainen sijainti keskusta-alueesta.

Nuorten oma panos näkyi tässä tapahtumassa hyvin, etenkin siinä, että nuoret olivat organisoimassa poniratsastusta ja pitivät kioskia tapahtumassa. Kioskin pitäjät saivat itse päättää myytävät tuotteet ja niiden hinnat. Poniratsastus oli yksi niistä ideoista, joka oli ollut mukana alusta asti ja pääsi mukaan lopulliseen toteutukseen. Myös nuorten oma innostuminen ja halu tehdä näkyi mielestämme hyvin. Uskomme, että nuorten kokemus omasta mahdollisuudesta vaikuttaa ympäristöönsä kasvoi. Olemme sitä mieltä, että pelkästään paikallisten nuorten panos oli tässä tapahtumassa tärkeä, mutta mukaan osallistunut yläkoulun luokka sekä nuorisovaltuusto toivat toteutukseen oman arvonsa. Lähtökohtaisena ajatuksena oli toteuttaa nuorten järjestämä tapahtuma nuorille, jotta tapahtumasta saadaan aidosti kohderyhmäänsä kiinnostava ja innostava. Tämä tavoite toteutui käytännössä.

8 KEHITTÄMISTEHTÄVIEN ARVIOINTI

Ensimmäisenä kehittämistehtävänäimme oli tutkia nuorten osallisuutta paikallisesti. Halusimme edistää nuorten tietämystä oman asuinalueen tarjoamista mahdollisuuksista vaikuttaa ja tulla osallisiksi yhteisössään. Nuoria voi kiinnostaa edistää jotain itselleen tärkeää asiaa, mutta ei vielä käytännön ratkaisuja asian toteuttamiseen. Nuorille on tärkeää tehdä matalalla kynnyksellä mahdolliseksi tuoda esille omia ajatuksia ja ideoita sekä saada aikuisten tuki asiansa edistämiseksi. Nuorella ei välttämättä ole rohkeutta tai tietotaitoa alkaa selvittämään asioita itsenäisesti alusta lähtien, joten tahdoimme luoda tapahtuman jossa nuoret ja palveluntarjoajat kohtaavat toisensa ja tulevat tietoisiksi toistensa näkemyksistä ja ajatuksista osallisuuteen liittyen.

Ajattelemme, että nuorten äänen kuuleminen on tärkeää, jotta heille saadaan mielekästä toimintaa omalle paikkakunnalleen, joten pyrimme tutkimaan osallisuutta käytännössä antamalla nuorille mahdollisuuden esittää omia ideoitaan ja toiveitaan sekä toteuttamaan niiden pohjalta tapahtumaa. Tärkeää on ollut ottaa huomioon myös syrjäseudulla asuvien nuorten tarpeet ja selvittää, millaista tietoa alueen nuorilla omasta osallisuudestaan valmiiksi jo on.

Yhteistyökumppanimme Jaakko Kinnunen (2023) ajattelee, että osallisuuden toteutuminen Pulkkisen-Haukilahden halloween-tapahtumassa näkyi esimerkiksi siinä, että toteutukseen osallistuvat nuoret saivat tehdä sitä, mitä olivat suunnitelleet. Suunnittelussa mukana olevien nuorten ideoita ei tyrmätty palaverissa, vaan heidän toiveensa mahdollistettiin. Hän kokee merkityksellisenä sen, että pääsimme Vetelin keskuskoululle kertomaan tapahtumasta ja kysellemään oppilailta, mitä ohjelmaa he haluaisivat tapahtumaan. Yläkoululaisille tarjottiin mahdollisuus vaikuttamiseen ja osallistumiseen, vaikka tätä kautta ei tullutkaan uusia ideoita ja ehdotuksia. Kinnusen kokemuksen mukaan nuorten osallisuus tapahtumassa huomioitiin riittävästi ja se näkyi tapahtuman nuorilähtöisyydessä monin eri tavoin.

Osallisuus on laaja käsite ja sitä voidaan toteuttaa monin eri tavoin. Ryhdyimme edistämään nuorten osallisuutta tapahtumien kautta, mutta pelkät yksittäiset tapahtumat eivät tietenkään tee osallisuudesta pysyvää. Olimme yhteydessä Nuorten Suomi ry:n Osallisuuden asiantuntijaan Laura Saartoalaan. Kysyimme häneltä ajatuksia siitä, miten osallisuus saadaan pysyväksi toiminnaksi organisaatiossa. Saartoalan (2023) mukaan tärkeänä tekijänä sille, että

osallisuudesta voi saada pysyvää on tarvittava määrä resursseja, aikaa ja aitoa vastuun antamista nuorille. Jos jokin näistä puuttuu, osallisuutta ei ole mahdollista edistää. Osallisuuden edistäminen on hyvä aloittaa yksittäisistä tapahtumista ja niiden kautta kasvattaa sitä hiljalleen. Tärkeää on huomioida, että osallisuus on ennen kaikkea asenne. Organisaatioiden on tärkeää pohtia sitä, miten osallisuutta voi edistää juuri omassa yhteisössään eli pohtia, onko heillä mahdollisuutta ottaa nuoria mukaan päätöksentekoon ja voiko näitä tilanteita muuttaa, jotta nuoret saisivat mahdollisuuden osallistua. Vaikuttamisen kohteita on helpompi konkretisoida nuorille, kun rajataan se, mihin on mahdollista vaikuttaa. Kun kerrotaan selkeästi vaikuttamisen kohde ja mahdollisuudet sekä sitä tehdään koko ajan enemmän, osallisuudesta saa pysyvämpää osana eri toimintatapoja.

Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n toiminnanohjaajan Jonna Kastell-Klapurin (2023a) mukaan aito vastuun antaminen nuorisoseurassa on sitä, että kutsutaan nuoria mukaan kokouksiin ja hallinnolliseen työskentelyyn. Keskusseuran hallituksessa on tällä hetkellä mukana yksi alle 29-vuotias ja yhdessä paikallisseurassa on mukana yksi alle 20-vuotias jäsen. Toimintaa itsessään ei siis tarvitse muuttaa. Kun nuorille suunnattua tapahtumaa tai toimintaa järjestetään, ideaali tilanne on tietenkin se, että toiminnan kautta poikisi seuralle uusia harrastajia, toimijoita ja jatkuvuutta. Tässä vaiheessa kaikista tärkein saavutus on kuitenkin ollut näkyvyyden ja tietoisuuden lisääminen. Vaikka Keski-Pohjanmaan alueella toimivilla Nuorisoseuroilla on pitkä historia alueella, tehdään tänä päivänä ruohonjuuri tason pohjatyötä tuoden esille sitä, mikä nuorisoseura on ja mitä siellä voi tehdä. Kun nuoria on tapahtumien kautta tavoitettu ja saatu mukaan toimintaan, heihin tulisi olla uudelleen yhteydessä rohkeasti. Toiminnassa mukana olleita nuoria voitaisiin paikallisseurojen taholta pyytää mukaan tuleviin kokouksiin, talkoisiin tai tapahtumien suunnitteluun. Toiminta on täysin vapaaehtoista ja nuorella on toki oikeus kieltäytyä ja jättää tulematta. Tämä mahdollisuus olisi kuitenkin tärkeää tuoda esiin niille nuorille, jotka ovat jo näyttäneet kiinnostuksensa osallistumalla toimintaan.

Kälviällä järjestetty mopomiitti sekä Pulkkisen-Haukilahden Nuorisoseurantalolla järjestetty halloween-tapahtuma olivat alun perin nuorten omista ideoista lähtöisin olevia tapahtumia. Tapahtumien luonne ja sisältö olivat yhdessä nuorten kanssa toteutettuja. Nuoret pääsivät suunnitteluvaiheessa ja käytännön toteutuksessa tekemään tapahtuman järjestämisen vaatimia asioita kuten erilaisia lupahakemuksia, tapahtuma-alueen valmistelua ja mainoksia sekä ottamaan vastuuta itse tapahtumassa. Tapahtuman suunnitteluun mukaan osallistuminen on

ollut alusta asti vapaaehtoista. Osa nuorista päätti jättää suunnittelun kesken, mutta osa nuorista osallistui suunnitteluun ja käytännön toteutukseen aktiivisesti molemmissa tapahtumissa. Osallisuuden toteutuminen vaatii osallistujan oman halun ja mielenkiinnon olla mukana toiminnassa. Mukana olleiden nuorten kohdalla voidaan olettaa, että osallisuus toteutui.

Teimme Vetelin tapahtuman suunnitteluun osallistuneille kyselyn (LIITE 2). Kyselyssä pyysimme palautetta tapahtumasta ja selvitimme, mikä sai osallistujat innostumaan tapahtuman suunnittelusta sekä heidän omia näkemyksiään siitä, miten oma osallisuus toteutui tapahtumassa. Kyselyn perusteella palaute oli lähtökohtaisesti hyvää. Kehittämiskohteet vastaajien mukaan koskivat yksittäisiä toimintoja. Kyselystä selvisi, etteivät kaikki osallistujat olleet tyytyväisiä kaikkiin toimintoihin. Kuitenkin näemme tämän positiivisena asiana osallisuuden kannalta, sillä eriävistä mielipiteistä huolimatta kokonaisuus on saanut hyvää palautetta ja jokainen on selvästi saanut toteuttaa oman näkemyksensä ja vastata omasta vastuualueestaan. Tapahtumaan mukaan lähteminen innosti nuoria eri syistä, jotka olivat esimerkiksi tapahtuman järjestäminen omalla kylällä, luokkaretkirahan kerääminen, tapahtuman teema ja yleinen halu auttaa. Jokainen kyselyyn vastannut koki, että oli päässyt mukaan tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen. Tarkemmin osallistumisestaan vastaajat kertovat seuraavaa: on päässyt suunnittelemaan ohjelmaa, päässyt vaikuttamaan sisältöön ja mainostamaan tapahtumaa. Kahviossa mukana olleet nuoret kertovat, että saivat itse valita myytävät tuotteet 11 hengen tiimissä ja jokaisella heistä oli toteutuksessa oma tehtävänsä. (LIITE 2.)

Pulkkisen-Haukilahden halloween-tapahtuman jälkeen järjestimme yhteisen Teams-kokouksen, jossa oli tarkoitus antaa palautetta tapahtumasta järjestäjien kesken. Teams-kokouksessa ei ollut montaa osallistujaa eikä nuoria ollut paikalla yhtään. Se, että pienellä paikkakunnalla järjestettyjen tapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa oli mukana lopulta vain muutamia nuoria, oli kokonaisuudessaan silti hyvä saavutus, sillä pienellä paikkakunnalla voi olla haaste tavoittaa nuoria sekä saada heitä aktivoitumaan tapahtumien suunnitteluun. Emme itse päässeet mukaan mopomiitin loppupalaveriin. Kastell-Klapuri (2023a) kertoo, että Kälviällä järjestetyn mopomiitin loppupalaverissa tapahtumassa aktiivisesti mukana olleet nuoret saivat itselleen stipendin ja todistukset talkootyöstä. Jokaiselle loppupalaverissa olleelle oli yleisesti jäänyt positiivinen tunne tapahtumasta eikä kehittämiskohteita tullut esille. Osallistujat kokivat, että tapahtumassa onnistuttiin hyvin. Molemmissa tapahtumissa olemme havainneet positiivisuutta ja yhteisöllisyyttä osallistujien kesken.

Haastattelimme Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n toiminnanohjaajaa (2023b) saadaksemme hänen näkemyksensä opinnäytetyömme kehittämistehtävien onnistumisesta. Kastell-Klapurin (2023b) mukaan opinnäytetyöllä ja sen yhteydessä järjestetyillä hanketoiminnoilla on ollut merkittävä vaikutus toimintaan ja näkyvyyteen. Hänen mukaansa iäkkäämmälle yhdistykselle on täysin normaalia, että toiminnan taso ja laajuus vaihtelevat eri aikakausien, vallitsevien trendien ja vapaaehtoisten aktiivien resurssien mukaan. Alueellisen keskusseuran toiminta on viime vuosina vahvistunut hiljaisempien vuosien jälkeen. Nuorten osallisuutta edistävä hanke on auttanut tavoittamaan jälleen uusia sukupolvia ja sillä on onnistuttu edistämään tietoisuutta nuorisoseuratoiminnasta. Samalla hankkeen avulla on kehitetty seuratoiminnan uusia ilmenemismuotoja. Verkostoituminen ja oppilaitosyhteistyö ovat osaltaan edistäneet nuorten mahdollisuuksia olla mukana nuorisoseuratoiminnassa. (Kastell-Klapuri 2023b.)

Toinen kehittämistehtävämme oli kehittää Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n verkostoja ja yhteistyötapoja. Etsimme tapahtumiin eri yhteistyökumppaneita, koska tavoitteenamme oli tehdä osallisuuden edistämisestä yhteinen asia. Ajattelimme, että alueen nuoret ovat meidän kaikkien vastuulla, toimijat eivät ole kilpailijoita keskenään ja heillä kaikilla on sama tavoite nuorten osallisuuden tukemiseksi ja edistämiseksi. Tapahtumien tarkoituksena oli, että myös palveluntarjoajat pääsevät tekemään toistensa kanssa yhteistyötä ja jakamaan arvokasta tietoa näkemyksistään sekä siitä, mitä kullakin on osallisuuteen liittyen tarjottavana ja millaista toimintaa Keski-Pohjanmaalla kaivattaisiin lisää. Tavoitteemme oli lisätä tietoa ja käytännön mahdollisuuksia nuorten osallisuuden edistämiseksi. Nuorisotyön kentällä haluamme lisätä yhteistyötä eri toimijoiden välillä alueen laajemman kuvan hahmottamiseksi. Toivoimme opinnäytetyömme lisäävän ja kartoittavan osallistavaa toimintaa Keski-Pohjanmaalla.

Erityisesti yhteistyö seurakunnan kanssa oli meille tutkimuksemme kannalta tärkeää, sillä kirkon nuorisotyön opiskelijoina toivoimme saavamme seurakunnan yhdeksi yhteistyökumppaniksi mukaan tapahtumiin. Pulkkinen-Haukilahden halloween-teemainen tapahtuma avasi meidän ja seurakunnan työntekijän välille keskustelua halloweeniin ja pyhäinpäivään liittyen. Yhteistyötä tapahtuman osalta ei kuitenkaan lopulta syntynyt johtuen sen hetkisistä resursseista. Seurakunnalla oli tiedossa omaa tapahtumaa heti seuraavalle päivälle, joten tiukan aikataulun vuoksi seurakunta ei päässyt osallistumaan halloween-tapahtumaan. Haastattelimme Kokkolan suomalaisen seurakunnan johtavaa nuorisotyöntekijää Heli Järveä, koska halusimme selvittää, olisiko heillä kiinnostusta toimia yhteistyössä Keski-Pohjanmaan nuorisoseuran kanssa. Järvi (2023) kertoo, ettei Keski-

Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n toiminta ole hänelle entuudestaan tuttua, joten yhteistyömahdollisuuksien arvioiminen Kokkolan suomalaisen seurakunnan kanssa on haastavaa. Hänen mukaansa yhteistyötä seurakunnassa tehdään eri koulujen ja Kokkolan sivistystoimen kanssa sekä tapauskohtaisesti eri herätysliikkeiden, kunnan nuorisotoimen sekä Soiten kanssa.

Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n toiminnanohjaaja Kastell-Klapurin (2023b) Mukaan yhteistyö seurakunnan kanssa on tervetullutta. Paikallista yhteistyötä seurakuntien kanssa voisi hänen mukaansa tehdä monella tapaa liittyen vuodenkierron ja kirkkovuoden juhliin. Käytännössä tämä voisi olla yhteisten tapahtumien järjestämistä nuorille tai esimerkiksi muskarin tai vanhempi-lapsitoimintojen järjestämistä nuorisoseurantalolla. Nuorten toimintaa voisi suunnitella teemapäivien merkeissä, ehkä myös yhdessä oppilaitosten kanssa järjestettäviä sivistäviä paneelikeskustelutyyppejä tapahtumia, jossa seurakunta ja Nuorisoseura voisivat kertoa omasta toiminnastaan ja roolistaan yhteiskunnassa. Samalla voisi pohtia, miten nämä kaksi organisaatiota eroavat toisistaan ja mitä yhteistä niillä on. Helpoin tapa aloittaa yhteistyö voisi olla yhteiset tapahtumat. Kumpikin organisaatio saisi mahdollisuuden vierailla toistensa toiminnoissa tuottamassa omaa sisältöä. Tästä esimerkkinä Kastell-Klapuri halusi nostaa Karhin Nuorisoseuran, jonka joulutapahtumassa 2022 paikallisen seurakunnan kanttori säesti kauneimmat joululaulut. Lopuksi joululaulujen myötä intouduttiin yhteiseen piirileikkiin. Tilaisuus oli erittäin onnistunut ja lämmin. Vastavuoroisesti Nuorisoseura voisi tuoda seurakunnan tapahtumiin mukanaan toiminnallista perinne- ja kulttuurityötä. Kastell-Klapuri uskoo, että yhteistyö olisi molempia osapuolia hyödyttävä verkostoitumisen ja osaamisen jakamisen myötä.

Ajattelemme, että yhteistyökuvioiden kartoittaminen Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n ja Kokkolan suomalaisen seurakunnan välillä olisi merkittävää. Näiden kahden organisaation yhteistyö lisäisi monipuolisen toiminnan syntymistä paikallisesti. Uskomme, että suuren Keski-Pohjanmaalla olevan seurakunnan kanssa tehtävä yhteistyö voisi madaltaa pienempien seurakuntien kynnystä tehdä yhteistyötä Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n tai sen paikallisseurojen kanssa. Vaikka Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry on uskonnollisesti sitoutumaton yhdistys, yhteistyö seurakunnan kanssa voisi edistää sen toimintaa. Osallisuuden näkökulmasta on tärkeää, että tapahtumilla ei ole rajoja. Tähän tähdätään verkostoilla, jotka monipuolistavat toimintaa tuomalla siihen oman erityisen panoksensa. Yhdellä organisaatiolla ei riitä tietotaitoa kaikkeen ja usein vanha hyväksi todettu toimintatapa voi houkuttaa ja estää kehittämästä omaa toimintaa. Nuorille suunnatussa toiminnassa paikalleen jääminen ei kuitenkaan ole kauaskantoista. Toimintaa ei ole tarvetta jatkuvasti muuttaa ja uudistaa, mutta organisaatioiden välinen yhteistyö antaa näkökulmaa ja rohkeutta

toiminnan kehittämiseen. Vain jakamalla aktiivisesti tietoa saadaan laajempaa kuvaa siitä, mikä nuoria juuri tänä päivänä saa mukaan toimintaan. Jos omassa organisaatiossa ei ole mahdollista järjestää jotain nuorten toivomaa toimintaa, työntekijällä olisi hyvä olla tiedossa nuorta palveleva organisaatio, johon hän voisi asiaansa liittyen olla yhteydessä.

Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n toiminnanohjaaja Jonna Kastell-Klapuri (2023a) kertoo tämänhetkisistä verkostoista ja yhteistyötahoista, joita Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:llä ennestään on. Luonnollinen ja tärkein yhteistyöresurssi ovat paikalliset nuorisoseurat, joiden palveleminen on osa seuran toiminnanohjaajan työtä. Muita yhteistyötahoja ovat kunnalliset toimet ja muut alueen yhdistykset. Keskusseuralla ei ole tällä hetkellä mitään varsinaista pääyhteistyötahoa, joka on Kastell-Klapurin mukaan hyvä asia, sillä näin toiminta pysyy monipuolisena ja alueellisesti tasapuolisena. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n toimisto kuitenkin sijaitsee Kälviällä, mikä vaikuttaa osittain siihen, että yhteistyötä on viime aikoina tehty paljon kälviäläisten toimijoiden kanssa. Kastell-Klapuri toivoisi lisää yhteistyötä nuorisovaltuustojen ja oppilaskuntien kanssa.

Kastell-Klapurin kokemus Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n verkostojen kehittämisen onnistumisen kannalta on myönteinen. Hän uskoo opinnäytetyömme tuoneen lisäarvoa ja -resursseja sekä uudenlaista tulokulmaa yhteistyökuvioihin. Hän nostaa esiin merkittävänä esimerkkinä Vetelin kunnan kanssa tehdyn yhteistyön halloween-tapahtuman yhteydessä. (Kastell-Klapuri 2023a.) Tapahtuman suunnittelussa yksi asia johti toiseen, ja saatuaamme yhteyden ensin Vetelin keskuskouluun löysimme tapahtumamme kannalta tärkeän yhteistyökumppanin Vetelin vapaa-aikapäällikön Jaakko Kinnusen. Kinnusen kautta tapahtumaan tuli mukaan myös Vetelin nuorisovaltuusto, jonka ajatuksena oli järjestää alueella samaan teemaan sopivaa tapahtumaa. Kinnusen kanssa pääsimme myös järjestämään vierailun Vetelin keskuskoululla, minkä kautta saimme yllättäen mukaan myös luokkaretkirahaa kerääviä oppilaita huolehtimaan tapahtumassa kioskista. Vetelin vapaa-aikatoimi oli myös merkittävä apu mainonnassa sekä heidän kauttaan järjestetty kuljetus Vetelin kirkonkylältä tapahtumapaikalle oli monille tärkeä mahdollistaja tapahtumaan osallistumiselle.

Yhteistyökumppaniltamme Jaakko Kinnuselta (2023) saimme arvokasta tietoa Kaustisen seurakunnan (Veteli, Halsua, Kaustinen, Lestijärvi ja Toholampi) sekä Perhon alueella toimivasta yhteistyöverkostosta. Kinnusen mukaan 4H tekee vahvaa ja tiivistä yhteistyötä kuntien

kanssa nuorisotoiminnan järjestämiseksi. Yhteistyö näkyy hyvin kerho- leiri- ja retkitoimintana. Merkittävimpinä verkostoina, joiden kautta kehitystä tapahtuu yhteisillä hankkeilla ja vertaistuellisella otteella Kinnunen mainitsee etsiviennuorisotyöntekijöiden verkoston sekä lakisääteiset Kokkolan ja Kannuksen kaupunkien sekä Kaustisen seutukunnan alueelliset nuorten palveluverkostot, joihin kuuluu kuntien nuorisotyön vastaavat, sivistys/koulutoimen henkilöstöä (sivistysjohtajat, koulukuraattorit- ja terveydenhoitajat) ja eri nuorten palveluiden tarjonasta vastaavia henkilöitä, Ohjaamot, ankkurityöntekijät, TE-toimiston edustajia sekä muita mahdollisia toimijoita.

Myös Kokkolan kansainvälisen nuorisokeskuksen Villa Elban panos näkyy vahvana. Kinnunen arvioi, että Elban yhteistyö näkyy samoin varmasti myös Kokkolan ja Kannuksen kaupunkien suuntaan. Villa Elban kautta toteutetaan nuorisovaihtoja sekä alueen nuorisotyöntekijöille tarkoitettuja eri teemaisia koulutuksia ja palavereita. Villa Elba on myös ottanut tavaksi järjestää kunnallisen nuorisotyön gaalan, jossa palkitaan Keski-Pohjanmaalla sekä ruotsinkielisellä Pohjanmaalla toimivia nuorisotyöntekijöitä eri kategorioissa, joita ovat erimerkiksi osallisuus, nuorisotilatoiminta ja koulunuorisotyö. Kinnusen mukaan oman toiminnan verkostoja tulisi kehittää tutustumalla muiden maakuntien vastaavien verkostojen toimintaan, jotta syntyisi vertaissparraamista. (Kinnunen 2023.)

Kinnunen (2023) kertoo aiemmassa työsuhteessa Perhon kunnan vapaa-aikasihteerin roolissa olleensa yhteistyössä Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n kanssa. Hänen mukaansa yhteistyö on sujunut hyvin Pulkkisen-Haukilahden halloween-tapahtumassa kuin myös aiemmissakin toiminnoissa. Kinnunen kokee, että voisi tehdä jatkossakin yhteistyötä vastaavalaisten tapahtumien merkeissä Keski-Pohjanmaan nuorisoseura ry:n kanssa.

9 POHDINTA

Osallisuus voi olla sosiaalista tai poliittista, ja kummatkin näistä näkökulmista ovat tärkeitä. Osallisuuteen liittyvät termit osallistuminen ja osallistaminen ovat olennaisia tekijöitä nuorten innostumisen lisäämiseksi. Nuoria on pystyttävä osallistamaan, jotta he innostuvat osallistumiseen. Samaten termi innostuminen on tärkeä tekijä nuorten osallistumiselle. Kun nuori innostuu jostakin asiasta, hän voi sen myötä rohkaistua osallistumaan esimerkiksi uuden pelihuoneen suunnitteluun nuorisostilalle. Nuorta voi osallistaa pelihuoneen suunnittelussa antamalla hänelle välineet suunnitteluun. Käytännön suunnittelussa nuori pääsee konkreettisesti osallistumaan prosessiin ja sitä kautta vaikuttamaan lopputulokseen. Nuorten osallisuus on usein tämän kaltaista vaikuttamista eli poliittista osallisuutta. Poliittista osallisuutta tukee sosiaalinen osallisuus, jolloin henkilö pääsee kokemaan yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta. Osallisuudella on vaikutusta siihen, kokeeko nuori syrjäytymistä. Ajattelemme, että Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry on hyvä esimerkki yhdistyksestä, joka pyrkii osallistamaan nuoria omalla alueellaan.

Kun ajatellaan innostumisen tärkeyttä osallisuudessa, on tärkeää pohtia sitä, mikä saa nuoren innostumaan asiasta. Tarjotaanko nuorille valmiit vaihtoehdot vai annetaanko heille täysin vapaat kädet suunnitteluun? Moni nuori voi innostua toiminnasta, kun he saavat itse suunnitella sen alusta asti. Joillekin nuorille taas jonkun valmiin ajatuksen antaminen on edellytys sille, että he innostuvat ja ovat motivoituneita osallistumaan. Ajattelemme, että nuorten mukaan saaminen ja heidän innostamisensa ei ole yksiselitteistä. Se, että nuorille annetaan valmis pohja jonkin tapahtuman suunnitteluun, voi rajoittaa osallistuvien nuorten määrää ja osa voi tuntea olonsa alusta asti merkityksettömäksi. Ilman mitään alustavaa suunnitelmaa nuoret taas saavat käyttää omaa mielikuvitustaan vapaammin ja suunnitella, oman näköistä toimintaa. Uusista ideoista vastuu aikuinen voi koostaa jonkin tapahtuman, jota aletaan yhdessä suunnittelemaan. Ajattelemme, että nuoria innostaa parhaiten se, että he saavat vapaasti luoda uusia ideoita, joita voisi toteuttaa. On kuitenkin tärkeää muistaa se, että jokainen nuori innostuu eri asioista eri tavalla, joten tyhjän paperin antaminen ei ole kaikille sopiva keino. Projektia aloitellessa aikuinen voi myös antaa jollekin nuorelle isomman roolin projektin johtajana, jos nuorella itsellään on tällaiseen kiinnostusta. Projektia johtava nuori on projektissa vastuuhenkilönä, joka huolehtii kokonaisuudesta sekä projektin etenemisestä. Johtaja voi jakaa työtehtäviä tai vastata esimerkiksi viestinnästä ulkopuolisten tahojen kanssa.

Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n tekemä osallistava nuorisotyö tarjoaa nuorille mahdollisuuksia vaikuttamiseen ja konkreettiseen osallistumiseen. Keväällä 2023 ja syksyllä 2023 järjestetyt tapahtumat olivat yhdessä nuorten kanssa toteutettuja ja niissä nuoret pääsivät aidosti mukaan suunnitteluun. Nuorten oma into tapahtuman suunnitteluun oli tärkeä tekijä sille, että tapahtumista tuli nuorten itsensä näköisiä. Ajattelempa, että mopomiitin suunnittelussa selkeämpi tehtävien jako olisi sitouttanut enemmän nuoria aktiiviseen suunnitteluun. Halloween-tapahtumassa suunnitteluun taas osallistui enemmän nuoria, mikä näkyi monipuolisesti itse tapahtumassa. Suurena haasteena ovat pienet paikkakunnat, mutta koemme niiden olevan tärkeitä paikkoja toteuttaa uusia tapahtumia ja toimintaa. Haluisimme luoda uusia nuorten tapahtumia pienemmille paikkakunnille, jotta paikalliset nuoret saisivat kokea erilaista yhteisöllisyyttä tapahtumien merkeissä. Koemme Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n olevan Keski-Pohjanmaan alueella tärkeä tekijä sille, että pienempien paikkakuntien nuoret saavat enemmän huomioita. Paikalliset nuorisoseurantat ovat sijoittuneet kaupungin ulkopuolelle ja tarjoavat siellä loistavat puitteet nuorten tapahtumien luomiselle.

Nuorten ajatusten kuuleminen ja niiden käytännön toteutus sekä verkostojen luominen Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n eduksi olivat opinnäytetyömme kehittämistehtävät. Ilman nuorten esiin tuomia ajatuksia ja näkökulmia tapahtumat olisivat olleet selkeästi aikuisten suunnittelempia eikä käytännön osallisuus olisi toteutunut. Ajattelempa, että ajatukset, joita nuoret jakoivat, tuottivat tulosta, joka näkyi myös nuorille itselleen konkreettisesti. Tapahtumissa oli mukana myös eri yhteistyötahoja omilla panoksillaan. Osa yhteistyökumppaneista oli mukana suunnitteluvaiheessa ja käytännön toteutuksessa sekä osa yhteistyökumppaneista panosti enemmän sponsorointiin. Se, että molemmissa tapahtumissa oli mukana paljon eri yhteistyökumppaneita eri tavoilla, oli merkittävää tapahtuman toteutuksessa. Ilman yhteistyökumppaneita tapahtumat olisivat olleet todennäköisesti huomattavasti suppeampia.

Opinnäytetyö toteutettiin tiiviissä yhteistyössä hankkeistajamme Keski-Pohjanmaan Nuorisoseuran ry:n kanssa. Yhteistyö Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n kanssa oli onnistunutta niin tapahtumien suunnittelussa kuin toteutuksessa. Yhteistyön ansiosta saimme mahdollisuuden osallistua Suomen nuorisoseurojen järjestämiin koulutuksiin ja pääsimme tekemään työtä Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:lla kouluttajan roolissa sekä saimme mahdollisuuden tutustua eri toimijoihin Keski-Pohjanmaan alueella. Olemme kiitollisia mahdollisuudesta,

että pääsimme toteuttamaan nämä kaksi täysin toisistaan poikkeavaa tapahtumaa, jotka antoivat monipuolisen kuvan Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:stä ja nuorten osallisuudesta. Yhteistyön ansioista meillä oli tarjolla laajasti työkaluja osallistavan nuorten tapahtumien toteuttamiseen. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n kautta meidän oli helppo tavoittaa tapahtuman suunnittelusta kiinnostuneita nuoria ja Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n sosiaalisen median kanavat myös helpottivat tapahtumien mainostamista halutulle kohderyhmälle. Opinnäytetyön toteuttaminen Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:ssä antoi meille kokemuksen ja käsityksen järjestötyöstä tänäpäivänä.

Ajattelemme, että eri yhteistyökumppaneiden panos on merkittävää nuorten osallisuuden kannalta. Se, että yritys sponsoroi tapahtumaa rahallisesti tai jonkin materiaalin puitteissa, on merkki osallisuuden tukemisesta. Nuorten suunnitteleman tapahtuman tukeminen eri materiaaleilla tai rahalla kertoo siitä, että kyseinen yritys on kiinnostunut nuorista. Vaikka osa yhteistyökumppaneista oli käytännön toteutuksessa mukana, sponsoreiden panos oli yhtä merkittävä osallisuuden tunteen luomiseksi. Ilman kyseisiä avustuksia tapahtumien luonne olisi voinut muuttua. Esimerkiksi mopomiitissä jaettujen palkintojen kannalta yrityssponsoreiden panos oli merkittävä. Palkinnoista saatiin sponsoreiden ansioista teemaan sopivia ja monipuolisia. Ne osaltaan nostivat tapahtuman arvoa nuorten silmissä.

Vaikka Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton järjestö, yhteistyö seurakuntien kanssa voi olla toimivaa. Järjestämiimme tapahtumiin seurakunnat eivät päässeet tällä kertaa osallistumaan, mutta niiden kanssa tehtävä yhteistyö voisi avata Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:lle ja seurakunnalle uusia mahdollisuuksia kohdata nuoria. Jokainen organisaatio tarjoaa nuorille erilaisia mahdollisuuksia osallistua ja olla osallisenä. Se, että Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry ja seurakunta tekisivät jatkossa yhteistyötä, voisi tuoda molempien organisaatioiden toimintaan mukaan lisää nuoria. Jotkut nuorista voivat saada toisen organisaation tarjoamista mahdollisuuksista uuden harrastuksen tai uusia kavereita.

Yhteistyökumppaneita etsiessämme olimme yhteydessä hyvin moniin eri tahoihin Keski-Pohjanmaalla ja kyselimme yleisesti kiinnostusta nuorten osallisuuteen sekä yhteistyöhön Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n kanssa. Opinnäytetyötä tehdessämme huomasimme, kuinka

haastavaa verkostojen kartoittaminen on. Monia toimijoita tavoitellessamme jäimme kokonaan vaille vastausta. Lopulta tapahtumissamme mukana olleet tahot olivat kuitenkin tapahtumien kokoon nähden juuri riittäviä ja yhteistyö heidän kanssaan oli mutkatonta.

Pohtiessamme kysymystä siitä, mitä asioita tekisimme toisin tänä päivänä. Suurimpana kehittämiskohteenä mieleemme tuli verkostojen kartoituksen kehittäminen. Aloitimme ajoissa yhteistyöverkostojen kartoittamisen, mutta olisimme voineet toimia pitkäjänteisemmin ja aktiivisemmin. Olimme yhteydessä useampiin yhteistyötahoihin, mutta emme olisi saaneet antaa vastauksetta jäämisen vaikuttaa yleiseen asenteeseemme. Luovuimme yhteistyömahdollisuudesta joidenkin tahojen kohdalla liian aikaisin.

Järjestämissämme tapahtumissa ei ollut mukana isoja määriä nuoria kokemassa osallisuutta. Jos useammalla nuorella olisi ollut innokkuutta tapahtuman suunnitteluun, he olisivat tietenkin olleet tervetulleita. Emme kuitenkaan nähneet merkityksellisenä missään vaiheessa sitä, saadaanko suuri määrä tekijöitä mukaan. Toivoimme luovamme aidon mahdollisuuden vaikuttaa ja tuntea itsensä merkitykselliseksi toiminnan etenemiseksi. Pienempi määrä nuoria saattaakin siis olla tavoitteemme kannalta parempi, kuin suuri määrä nuoria, jolloin kaikille ei välttämättä riittäisi tarpeeksi hyödyllistä tekemistä.

Opinnäytetyöprosessin aikana meissä on tapahtunut ammatillista kasvua. Tapahtumien suunnittelut ovat olleet pitkiä ja kärsivällisyyttä vaativia projekteja. Nuorten kanssa tehtävät tapahtumat ovat vaatineet omalta mukavuusalueelta poistumista ja joustavuutta. Omat tavoitteet ja odotukset tulee työntää syrjään ja luottaa nuorten näkemyksiin. Tapahtumia toteuttaessa asiat voivat tuntua keskeneräisiltä ja epäselviltä vielä hetki ennen tapahtuman alkua. On tärkeää säilyttää oma usko tapahtuman sujuvuuteen ja osata pitää yllä positiivista ilmapiiriä tapahtuman järjestäjien kesken.

Opinnäytetyömme kautta opimme paljon lisää osallisuudesta käytännön tasolla. Näimme kuinka työlästä yhdenkin osallistavan projektin alkuun saaminen ja osallisuuden ylläpitäminen organisaatiossa on. Osallisuuden edistäminen vaatii työntekijältä pitkäjänteisyyttä ja rohkeutta astua epämukavuusalueelleen. Keinot nuoren osallistamiselle ovat teoriassa ymmärrettäviä ja ajatuksen tasolla toteutettavissa. Teoriatiedon osaaminen on hyvä hallita, mutta käytännössä tulee osata sopeutua muuttuviin olosuhteisiin ja ymmärtää ryhmää kokonaisuutena sekä sen jäseniä yksilöinä. Missään lähteessä ei ole kerrottu täydellistä toimintatapaa

juuri niille nuorille, joita pyritään osallistamaan. Osallistava toiminta organisaatiossa kehittyy vain sitä tekemällä. Nuoria, joilla on ennestään kokemusta osallistavasta toiminnasta, on huomattavasti helpompi osallistaa. Tällaiselta nuorelta löytyy jo valmiiksi osaamista ja rohkeutta kantaa vastuuta ja toimia itseohjautuvasti. Nuoret, jotka eivät ole aiemmin toimineet osallisuuden parissa tarvitsevat aikuiselta aktiivisempaa tukea. Pelkästään tapaamisilla keskustelun avaus ja sen ylläpitäminen voi olla haastavaa. Tällöin lopulliseen tuotokseen tulee näkyviin enemmän osallistavan aikuisen ajatuksia ja ideoita. Opinnäytetyötä tehdessä huomasimme, kuinka merkittävää nuorten osallistaminen on nuorille. Se, että heille antaa vastuuta tapahtumassa, antaa heille tärkeän olon tapahtuman kokonaisuudessa. Tulevaisuutta ajatellen, opinnäytetyömme aihe oli oleellinen ja sen ajankohtaisuus on jokapäiväistä. Nuorten osallisuus on merkittävää nykypäivänä kuin myös tulevaisuudessakin. Kun nuorille annetaan mahdollisuuksia vaikuttaa omaan ympäristöönsä, he saavat enemmän itsevarmuutta vaikuttaa myös tulevaisuudessa.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyömme keskittyi keväällä 2023 järjestettyyn mopomiitti-tapahtumaan sekä syksyllä 2023 järjestettyyn halloween-tapahtumaan. Tapahtumat sujuivat hyvin ja niissä toteutui käytännön osallisuus. Nuoria osallistettiin, nuoria osallistui tapahtumaan ja jokainen tapahtumasuunnitteluun osallistunut nuori pääsi vaikuttamaan lopputulokseen. Tapahtumiin osallistui myös muita tahoja toteutuksen tai sponsoroinnin puitteissa, joka on osallisuuden edistämisen kannalta merkittävää. Yhteistyökumppaneiden osallistuminen tapahtumaan omalla panoksellaan on myös tärkeää verkostoitumisen kannalta, jotta jatkossa voidaan pohtia, keiden kanssa uusia tapahtumia voidaan suunnitella. Se, että saadaan luotua suhteita eri organisaatioihin, madaltaa jatkossa kynnystä yhteydenottamiseen heidän välillään. Koemme, että nuorilta saadut suulliset ja kirjalliset palautteet kehittävät järjestävää tahoa enemmän ja antavat myös nuorille pohdittavaa omasta osallisuudestaan.

LÄHTEET

- Aalto-Setälä, P., Saarinen, M. 2014. *Innostus. Myötämanipuloinnin aakkoset*. 2. painos. Viro: Talentum Media Oy.
- Arikka, L. 2023. Nuorten dialogitaidoista osallisuutta, demokratiaa ja yhteiskunnallista resilienssiä. Teoksessa K. Kaihari, M-L. Engelholm, T. Aikoma & A. Korhonen. (toim.) *Hyviä toimintatapoja osallistumisen toteuttamiseen peruskouluissa. Peruskoulujen demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen pilottihanke lukuvuonna 2022–2023*. Raportit ja selvitykset 2023:4a. Opetushallitus. 72–75. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Hyviä_toimintatapoja_osallistumisen_toteuttamiseen_peruskouluissa.pdf . Viitattu 1.11.2023.
- Gluschkoff, T. H., 2016. *Nuorten osallisuus ja ravitsemuskäyttäytyminen koulussa. Miten osallistamisen kokemus, vaikutusmahdollisuuksien kokeminen ja osallisuuden aste ovat yhteydessä koululounaan syömiseen 6.–9.-luokkalaisten nuorten keskuudessa?* Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Terveystieteiden laitos. Terveyskasvatuksen Pro Gradu -tutkielma. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-201612014893> . Viitattu 24.5.2023.
- Gretschel, A. 2007. Nuori – Ei asiakkaaksi, vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76. 243–262.
- Gretschel, A., Rautiainen, M., Vanhanen-Nuutinen, L. & Tarvainen, K. 2023. *Demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus Suomessa. Tilannekuva ja suositukset 2023*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:24. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164857/VNTEAS_2023_24.pdf . Viitattu 1.11.2023.
- Horelli, L., Haikkola, L. & Sotkasiira, T. 2007. Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76, 217–242.
- Isola, A-M., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T., Valtari, S., Keto-Tokoi, A. 2017. *Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa*. Helsinki: Terveystieteiden laitos. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1 . Viitattu: 21.5.2023.
- Järvi, H. 2023. Kokkolan suomalaisen seurakunnan johtava nuorisotyöntekijä. Yksityinen sähköposti 17.11.2023. Viestin saaja Theo Puronlahti.
- Kastell-Klapuri, J. 2023a. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n toiminnanohjaaja. Yksityinen sähköposti 17.11.2023. Viestin saaja Sina Roinesalo.
- Kastell-Klapuri, J. 2023b. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry:n toiminnanohjaaja. Yksityinen sähköposti 3.12.2023. Viestin saaja Sina Roinesalo.

Kattilakoski, M., Korhonen, S. & Kurikka, P. 2022. Maaseudun neljäs sektori – Jotain uutta vai vanhaa? Teoksessa Tapio, M. Wevelsiep, A (toim.) *Kansalaiset toimikaa. Kansalaistoiminta 2020-luvulla*. Rauma: Laine Direct Oy, 64–79.

Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura ry. Keski-Pohjanmaan Nuorisoseura. Saatavissa: <https://keskipohjanmaa.nuorisoseurat.fi/> Viitattu: 16.8.2023.

Kinnunen, J. 2023. Vetelin vapaa-aikapäällikkö. Yksityinen sähköposti. 9.11.2023. Viestin saaja Sina Roinesalo.

Kinnunen, V. 2023. Ankkuritiimin nuorisotyöntekijä. Yksityinen sähköposti. 15.5.2023. Viestin saaja Theo Puronlahti.

Kirkkolaki. 652/2023. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230652#Pidm45843169281328> . Viitattu 13.7.2023.

Kittilä, R., Metsätähti, P. & Peltosalmi J. 2022. Yhdistystoiminnan haasteet 2020-luvulla. Teoksessa Tapio, M. Wevelsiep, A (toim.) *Kansalaiset toimikaa. Kansalaistoiminta 2020-luvulla*. Rauma: Laine Direct Oy, 16–31.

Kosonen, M. 2011. *Mopoilu nuorten kokemana. Allrightin mopomiitit*. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: <https://libguides.centria.fi/c.php?g=691790&p=4956689> . Viitattu: 30.11.2023.

Kristiansson, J. 2022. Oppilaiden valtaistuminen ja demokratiakasvatus. Teoksessa M. Rautiainen, M. Hiljanen & P. Männistö. (toim.) *Lupaus paremmasta. Demokratia ja koulu Suomessa*. Helsinki: Into. 193–217.

Kuntalaki. 10.4.2015/410. Saatavissa: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410#P26> . Viitattu: 21.5.2023.

Laitio, P. 2022. *Innostuksen johtaminen organisaatiossa. Edelläkävijät*. Saatavissa: <https://www.edellakavijat.fi/blogi/innostuksen-johtaminen-organisaatiossa> Viitattu: 17.8.2023.

Lettenmeier, L., Palamaa, S., Teerijoki, J. & Vuojakoski, H. 2019. *Nuorten osallisuudesta elinvoimaa. Vinkkejä ja kokemuksia osallisuuden edistämiseen kunnissa*. nuoretjaosallisuus.fi. Saatavissa: <https://nuva.fi/wp-content/uploads/2022/10/nuorten-osallisuudesta-elinvoimaa.pdf> . Viitattu 24.5.2023.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. *Lapsen ja nuoren temperamentti*. Saatavissa: <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/lapsen-ja-nuoren-temperamentti/> Viitattu 17.8.2023.

Männistö P. 2021. *Demokratiakasvatus 2020-luvulla – Pelkkää puhetta vai täyttää todellisuutta*. Saatavissa: <https://www.sool.fi/ojeopiskelija/artikkelit/demokratiakasvatus-2020-luvulla-pelkkaa-puhetta-vai-taytta-todellisuutta/> . Viitattu 1.12.2023.

Nivala, E. 2021. *Osallisuuden moninaisuus*. Kansalaisyhteiskunta.fi. Saatavissa: <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/osallisuuden-moninaisuus/> . Viitattu 23.5.2023.

Nuorisolaki. 21.12.2016/1285. Saatavissa: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161285#L6P24> . Viitattu 22.5.2023.

Opetushallitus. 2023. *Mitä demokratia on?* Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/miina-ja-ville-opettajan-oppaita/miina-ville-ja-kulttuurin-arvoitus-16> . Viitattu 30.11.2023.

Osallisuuden osaamiskeskus. *Mitä osallisuus on?* Nuoretjaosallisuus.fi. Saatavissa: <https://nuoretjaosallisuus.fi/tietoa-osallisuudesta/> . Viitattu 19.1.2024.

Raitisto, L. & Tirkkonen, H. 2010. *Ensimmäinen kerta. Nuoret osallisena seurakuntavaaleissa*. Helsinki: Diakonia- ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2010112916233> . Viitattu 13.7.2023.

Saartoala, L. 2023. Nuorten Suomi ry:n osallisuuden asiantuntija. yksityinen sähköposti 27.10.2023. Viestin saaja Theo Puronlahti.

Suomen mielenterveys ry. 2022. *Resilienssi auttaa selviytymään*. Saatavissa: <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/mita-mielenterveys-on/resilienssi-auttaa-selviytymaan/> Viitattu: 17.8.2023.

Suomen Nuorisoseurat. *Strategia ja arvot*. Saatavissa: <https://nuorisoseurat.fi/jarjesto/strategia-ja-arvot/> . Viitattu 17.8.2023.

Suomen Nuorisoseurat. 2022a. *Yhdessä – Nuorisoseurojen kolmivuotisohjelma 2022–2024*. Saatavissa: https://nuorisoseurat.fi/wp-content/uploads/2022/04/2022_03_31_Nuorisoseurat_Kolmivuotisohjelma.pdf . Viitattu 17.8.2023.

Suomen Nuorisoseurat. 2022b. *Yhteisöjen tulevaisuutta rakentamassa – Nuorisoseurojen strategia 2030*. Saatavissa: <https://nuorisoseurat.fi/jarjesto/strategia-ja-arvot/> . Viitattu 16.8.2023.

Taavitsainen, T. 2012. *Lasten ja nuorten osallisuus kirkossa*. Pieksämäki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Ylempi sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2012120418173> . Viitattu 17.8.2023.

THL. 2023. *Osallisuuden edistäjän opas. Ohjaus 10/2023*. Helsinki. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-088-0> . Viitattu 3.12.2023.

Toskala, A. 2000. *Itsetuntemus ja johtajuus 2. Järjen ja tunteen vuoropuhelua*. Jyväskylä: Odeco.

Tujula, M. 2023. Eduskunnan rooli koulujen demokratiakasvatuksen tukemisessa. Teoksessa K. Kaihari, M-L. Engelholm, T. Aikoma & A. Korhonen. (toim.) *Hyviä toimintatapoja osallistumisen toteuttamiseen peruskouluissa. Peruskoulujen demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen pilottihanke lukuvuonna 2022–2023. Raportit ja selvitykset 2023:4a*. Opetushallitus. 63–76. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Hyvia_toimintatapoja_osallistumisen_toteuttamiseen_peruskouluissa.pdf . Viitattu 1.11.2023.

Tuomi, E. 2016. *Kuuleeko kirkko, täällä nuoret. Nuorten tulevaisuusseminaari osallisuuden edistäjänä*. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2016112517462> . Viitattu 13.7.2023.

Uusikangas, S. 2023. Osallisuuden peruskoulutus 2.2.2023. Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Alianssi ry.

Viitanen, R. 1998. Nuorisotyön ja nuorten kansalaistoiminnan merkitys. Teoksessa H. Helve. (toim.) *Nuoruudesta!*. Nuorisotutkimusseura ry. 173–185.

Vuorinen, K. 2017. *Innostus. Luonteenvahvuudet*. Terveyskirjasto. Saatavissa: <https://www.terveyskirjasto.fi/lnv00001> . Viitattu 17.8.2023.

Wilhelmsson, N. 2014. Valtioneuvoston demokratiapolitiikka ja nuorten osallistuminen ja vaikuttaminen. Teoksessa S. Myllyniemi (toim.) *Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013*. Opetus- ja kulttuuriministeriö, 107–110.

Willman, S. 2021. *Osallisuuden monimuotoisuus. Tutkimuskohteena kuntien osallisuusohjelmat*. Vaasa: Vaasan yliopiston johtamisen akateeminen yksikkö. Sosiaali- ja terveyshallintotiede. Pro gradu -tutkielma. Saatavissa: https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/13197/Univaasa_2021_Willman_Sanna.pdf?sequence=2&isAllowed=y . Viitattu 24.5.2023.

Özbaz, M. 2018. *Osallisuus näkyy ohjaajien ja nuorten välisessä toimivassa yhteistyössä. Nuorten osallisuus ja sen kehittäminen Vamoksessa*. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Nuorisotyön ja kansalaistoiminnan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201804285827> . Viitattu 24.5.2023.

LIITTEET

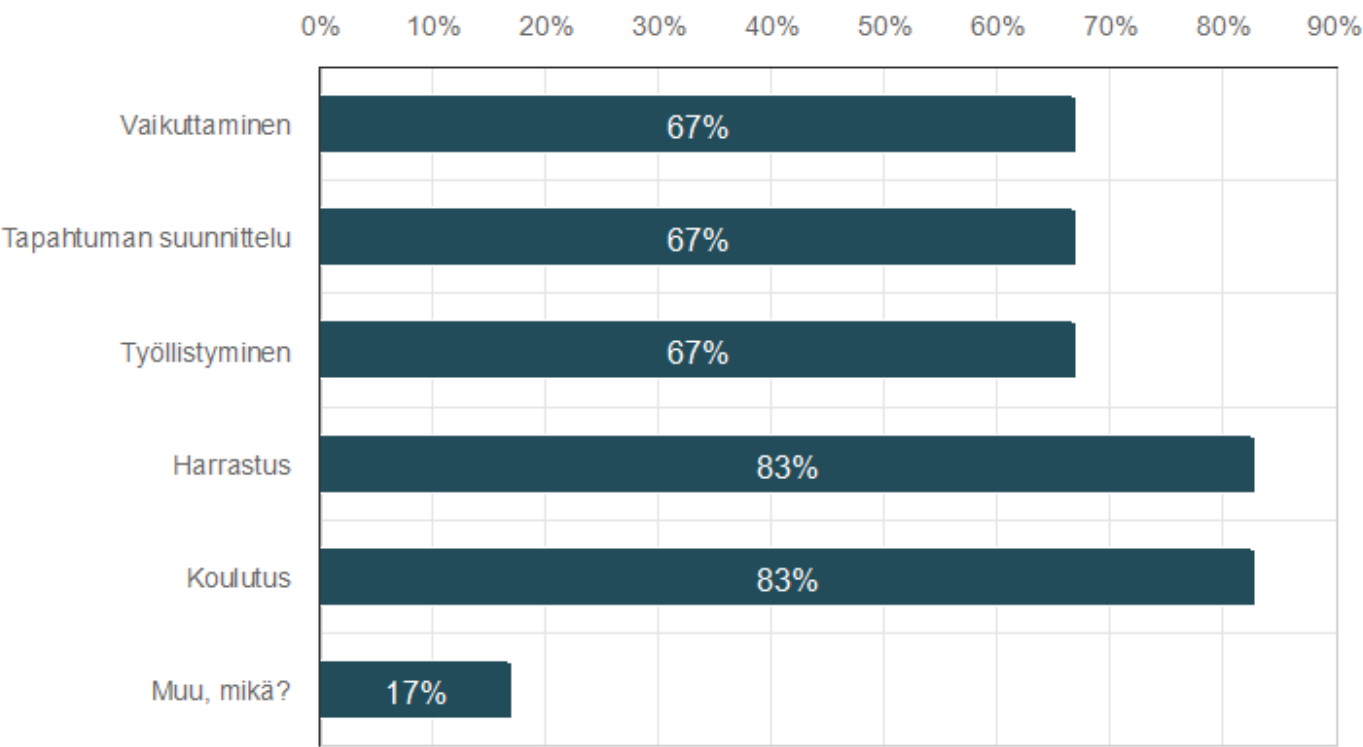
Perusraportti

Osallisuuskysely

Vastaajien kokonaismäärä: 6

Millaiseen osallistavaan toimintaan olet päässyt osallistumaan nuorisoseuroilla toimiessasi? Raksita vastaus ja voit kertoa siitä tarkemmin tekstikenttään.

Vastaajien määrä: 6, valittujen vastausten lukumäärä: 23

	n	Prosentti
Vaikuttaminen	4	66,7%
Tapahtuman suunnittelu	4	66,7%
Työllistyminen	4	66,7%
Harrastus	5	83,3%
Koulutus	5	83,3%
Muu, mikä?	1	16,7%

Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Tapahtuman suunnittelu	Nuori kulttuuri Talks
Tapahtuman suunnittelu	Paikallistasolla kevät- ja jouluesityksiä, valtakunnallisella tasolla Nuori Kulttuuri festareita ja Talkseja.
Tapahtuman suunnittelu	Olen suunnitellut monia tapahtumia ja saanut tehdä ihan omia-kin tapahtumia
Työllistyminen	Mentorointi
Työllistyminen	Olen töissä Nuorisoseurassa
Työllistyminen	Olen saanut ensimmäisen työpaikkani (ryhmän ohjaaminen) Nuorisoseurojen kautta.
Työllistyminen	Olin 1990-luvulla työllistettynä omassa nuorisoseurassa. Sittemmin koko työuran olen tehnyt nuorisoseuroilla eri organisaatioissa. Olen saanut myös ohjaamisesta palkkaa ihan alusta asti
Muu, mikä?	kansainvälinen toiminta. Olen ollut osallistujana ulkomailla, vienyt omia kansantanssiryhmiä ulkomaille sekä tehnyt kolme nuorisovaihtoa
Koulutus	Mm. Kouluttajakoulutus
Koulutus	Training for trainers, inclusion is on
Koulutus	Useita ohjaajakoulutuksia, yhdenvertaisuuskoulutuksia, kouluttajakoulutuksia jne.
Koulutus	Nuorena kävin kaikki mahdolliset koulutukset ja oma seurani maksoi ne kaikki. Tästä ole ikuisesti kiitollinen
Harrastus	Teatteri
Harrastus	Harrastan kansantanssia nuorisoseurassa.
Harrastus	Olen harrastanut Nuorisoseuroilla 6-7 vuotta.

Harrastus	Olen harrastanut 3-vuotiaasta lähtien ja päässyt vaikuttamaan sisältöihin ja mm mihin tapahtumiin yms osallistutaan
Vaikuttaminen	Nuoret vaikuttajat ja mentorointi
Vaikuttaminen	Työtehtävien merkeissä
Vaikuttaminen	Nuoret vaikuttajat -hanke, mentorointi. Olen päässyt juontamaan eduskuntavaalipaneelia ja muotoilemaan eduskuntavaalitavoitteita.
Vaikuttaminen	Oman seuran johtokunnassa sekä liiton valtuustossa

Miten nuorisoseuratoiminta tukee omaa osallisuuttasi?

Vastaajien määrä: 5

Vastaukset
Tarjoaa mahdollisuuksia, tukea ja koulutusta. Minuun ja osaamiseen uskotaan ja luotetaan.
Menin viime syksynä uutena vanhaan (vuosia toimineeseen) kansantanssiryhmään. Minut otettiin hyvin vastaan; tuli tunne että olen tervetullut. Pääsin heti yhteiseen wa-ryhmään ja aloimme heti suunnitella yhteisiä esiintymisiä ja il-lanviettoja.
Koen toiminnan Nuorisoseuroissa todella merkitykselliseksi omassa elämässäni. Nuorisoseurojen tapahtumissa koen suurta yhteisöllisyyttä, ja minulla on verkostoja ympäri Suomea. Nuorisoseurat on iso osa elämäniä.
Olen saanut vahvan pohjan toimia osallistavana ohjaajana ja opettajana. Paras ryhmä toimii niin, että kaikki pääsevät vaikuttamaan ryhmän toimintaan. Kun on itse kokenut itsensä osalliseksi jo lapsesta asti, se on toiminut myös mallina omille ohjausvalinnoille
Mahdollisuus toimia kouluttajana sekä kerhonohjaajana sekä luovalava-leirin ohjaajana.

**Kuinka tyytyväinen koet olevasi nuorisoseurojen tarjoamaan mahdollisuu-
teen osallistua. 0 täysin tyytymätön – 10 Täysin tyytyväinen**

Vastaajien määrä: 6

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
8,0	10,0	9,0	9,0	54,0	0,9

Perusraportti

Osallisuuskysely Halloween tapahtumasta

Vastaajien kokonaismäärä: 5

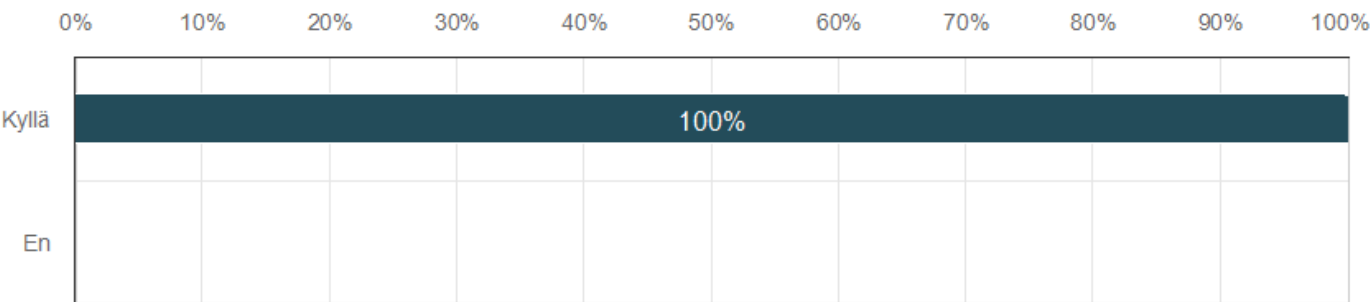
Mikä sai sinut innostumaan tulemaan mukaan tapahtuman suunnitteluun?

Vastaajien määrä: 5

Vastaukset
Se että omalla kylällä on tapahtuma
Mielestäni on tärkeää saada paikkakunnan nuorille tapahtumia
Teema
halu auttaa
Luokkaretki rahan kerääminen.

Pääsitkö mielestäsi osallistumaan tarpeeksi tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen? Miten?

Vastaajien määrä: 5

	n	Prosentti
Kyllä	5	100,0%
En	0	0,0%

Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Kyllä	Pääsin suunnittelemaan ohjelmaa
Kyllä	Pääsin vaikuttamaan sisältöön, toteuttamaan ohjelmaa ja mainostamaan tapahtumaa
Kyllä	Suunnittelimme kahvion itse 11 hengen porukassa, ja jokaisella oli toteutuksessa oma tehtävä.

Kuinka tyytyväinen olet tapahtumaan kokonaisuudessa? 0 = En lainkaan tyytyväinen, 10 = Todella tyytyväinen

Vastaajien määrä: 5

Minimiarvo	Maksimiarvo	Keskiarvo	Mediaani	Summa	Keskihajonta
8,0	10,0	8,8	8,0	44,0	1,1

Mikä tapahtumassa mielestäsi onnistui ja missä olisi vielä kehitettävää?

Vastaajien määrä: 5

Vastaukset
Tapahtuma onnistui tosi hyvin!
Tapahtuman rastit onnistui, kehitettävää olisi ollut suunnitteluissa. Mielestäni olisi voinut suunnitella tarkemmin tarjoilupuolen. En kannattanut kioskia.
Tapahtuma onnistui kokonaisuudessaan todella hyvin. Sisällön suunnittelun olisi voinut aloittaa vähän aiemmin, jotta tapahtumaa olisi ehditty mainostaa tehokkaammin.
kaikki onnistui tosi hyvin, mutta popcornia ja karkkia olisi voinut varata enemmän ja kaikki yläastelaisetkin olisivat voineet tulla mukaan tanssimaan, niin olisi ollut heillekin kivempi ilta ja parempi kokemus
Tapahtuman kohokohta oli mielestämme pakohuone, joka oli hyvin toteutettu. Parannettavaa muissa aktiviteeteissa olisi hieman, jotkut niistä olivat vähän tylsiä, ja tuntui siltä, että disko oli suunnattu pääosin alakoululaisille.